Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 38 — Ljubljana, sreda 17. februarja 1943-XXI — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22 31-23 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase za Italijo in inozemstvo ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno z »Ponedeljkom« Lir 36.50

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22 31-23 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Osvojitev sovražnikovih postojank v Tunisu

781 ujetnikov, 33 motoriziranih topov, 23 topov in mnogo motoriziranih vozil zaplenjenih, 97 tankov uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 16. februarja naslednje 997. vojno poročilo:

Na tuniškem področju smo v akciji krajevnega značaja zasedli sovražne postojanke in povrhu ujeli 781 ujetnikov, zaplenili pa 33 motoriziranih topov, 23 topov in številna motorizirana vozila. V isti akciji je bilo uničenih ali zaplenjenih 97 sovražnih tankov.

V letalskih dvobojih so nemški lovci sestrelili ali uničili na tleh 24 letal. Neko drugo letalo ameriškega tipa »P 40« so sestrelili naši kopni oddelki. Pilot, ki je odskočil s padalom, je bil ujet.

Naše torpedno letalo je zrušilo v morje v bližini afriške obale neko angleško lovsko letalo.

Neka naša podmornica se ni vrnila v oporišče. Družine posadke so bile obveščene.

Včeraj popoldne je sovražno letalstvo izvršilo letalske napade na Neapelj in Palermo. Škoda je ogromna. V Neaplju ugotovljene izgube znašajo 7 mrtvih, izmed teh 5 v Torre del Greco in 15 ranjenih med civilnim prebivalstvom; v Palermu pa znašajo doslej ugotovljene žrtve 98 mrtvih in 297 ranjenih.

Italijanski lovci in protiletalski topniški ogenj so uničili 4 napadajoča letala, 3 v Neaplju in 1 v Palermu.

Sovražna letala so izvršila napade in obstreljevala s strojnicami vlake in železniška skladišča na Siciliji in v Kalabriji. Štiri osebe so bile ranjene.

Pri kraju Scicli (Siracusa) sta dve letali tipa »Spitfire« v plamenih trešči'i na tla, zadeti od naših baterij. Tretje letalo so nemški lovci uničili v zraku nad Trapanijem.

Štiri naša letala se niso vrnila na oporišča.

zaradi bombardiranja italijanskih mest po sovražnem letalstvu. Vojna se je približala Italiji in se čuti v vsej svoji trdoti. Ko pa Italijani slišijo, da Roosevelt in Churchil govorita v Casablanci o »brezpogojni predaji Osi« ko Churchill zagotavlja v spodnji zbornici da bodo Italija, Nemčija in Japonska popolnoma razorožene po tej vojni tedaj vsi brez razlike računajo da morajo to vojno boriti s skrajno odločnostjo in z običajno »rimsko mirnostjo«, in izvajajo iz tega vse posledice kakor se je že zgodilo ob vesti o zapustitvi Tripolisa. Ta mir izhaja iz neporušne gotovosti da se bodo vrnili tja zmagoviti. Ta mirnost je Italiji v čast in po njej je Italija tako velika kakor je bil nekoč Rim.

Nemški list o neupogljivi volji Italije

Monakovo, 16 febr. s. Rimski poročevalec lista »Münchner Neueste Nachristen« objavlja članek, v katerem poudarja spremembo duhovnega razpoloženja v Italiji od začetka sovražne ofenzive pri El Alameinu in anglosaškega izkrcanja v Francoski severni Afriki kakor tudi

Junaška smrt nemškega generala

Berlin, 16. febr. s. Iz pooblaščenega vira se doznava, da je 1. februarja 1943 v borbah na bojišču v Tunisu padel brigadni general Wolfgang Fischer, poveljnik oklopne divizije, odlikovan z vojnim križcem.

Hudi obrambni boji na vzhodu

Izjalovljeni sovjetski napadi severno od Kurska, ob Ilmenskem in Ladoškem jezeru — 157 sovjetskih tankov uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. febr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Težki obrambni boji na vzhodni fronti so se nadaljevali tudi včeraj. Z maskiranimi napadi oklopnih in pehotnih sil je sovražnik nadaljeval svoje poskuse za prodore.

Na fronti pri kubanskem mostišču je bilo samo bojno delovanje krajevnega pomena.

Brezuspešni poskusi sovražnika za obkolitev na področju Donca so mu prinesli velike izgube oklopnih vozil in ljudi.

Na prostoru pri Harkovu so sovjetske čete napadle z daleč premočnimi silami postojanke naših trdovratno borečih se divizij. V borbi s sovražno pehoto, ki je vdrla v zunanje okraje mesta, je bilo uničenih 20 oklopnih voz.

Napadi, ki jih je sovražnik naperil proti nemškim postojankam severno od Kurska, so bili razbiti. Krajevni vdori so bili zaustavljeni.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera je sovražnik zopet začel napadati s številnimi oklopnimi vozili in močno topniško pripravo. Tukaj kakor tudi med Volhovom in Ladoškim jezerom so bili vsi poskusi, da bi prodrl našo fronto, razbiti deloma v strnjenem obrambnem ognju, deloma pa v ogorčenih borbah iz bližine, pri čemer je bilo uničenih 93 oklopnih voz.

V včerajšnjih borbah na vzhodni fronti so boljševiki izgubili skupno 157 oklopnih voz.

V Tunisu so nemško-italijanske čete z učinkovito podporo letalstva napadle sovražnika in ga vrgle s hudimi izgubami ljudi, orožja in vojnega materijala proti zapadu v gorovje. Mnogo vozil, 23 topov in 97 oklopnih vozil je bilo uničenih ali zaplenjenih. Nemški lovci so dosegli 20 zmag v zraku in zažgali več letal na tleh.

Posamezna angleška letala so ponoči izvedla vznemirjevalne polete nad zapadno Nemčijo. Ob obali Rokavskega preliva je sovražnik včeraj po lovski in protiletalski obrambi izgubil 5 letal, med njimi tudi težke bombnike.

Hude sovjetske izgube

Berlin, 16. febr. s. Po vojaških vesteh, ki so ponoči prispele z vzhodne fronte, se bitka nadaljuje s skrajno silovitostjo na severnem bojišču med Volhovom in Ladoškim jezerom, kjer je bilo tudi v zadnjih 24 urah mnogo borb med skupinami sovjetskih tankov ter skupinami grenadirjev in protitankovskih baterij. Samo na tej točki odseka je bilo uničenih ali onesposobljenih 13 sovjetskih jeklenih kolosov.

V zadnjih 5 dneh je bilo na črtah, ki jih drži neki nemški armadni zbor, uničenih 75 sovražnih tankov. Izredno delavno je bilo tudi nemško letalstvo na vsej fronti, ki je često podpiralo borbe na kopnem in se uspešno borilo z eskadrami sovražnih bombnikov. V zadnjih 24 urah je bilo sestreljenih 21 sovražnih letal.

Tudi severno od Kurska je sovražnik pri svojih poizkusih vdora v nemške črte utrpel hude krvave izgube.

V odseku severno od Orla so se ofenzivne akcije sovražnika po nekaj dnevih odmora obnovile še z večjo silovitostjo. Sovražnik je napadel z močnimi silami ne da bi dosegel kak uspeh. Nemška obramba je hudo zdelala napadalce, ki so pustili na bojišču 130 padlih, 6 tankov, 12 topov, 70 strojnic in 16 metalcev bomb ter mnogo avtomatičnega orožja.

Tisoč poletov

Berlin, 16. febr. s. Poročnik-pilot Franc Ulrich Rudel, poveljnik eskadre strmoglavcev, je izvedel te dni svoj 1000. vojni polet ter je prvi nemški pilot s toljkim številom nastopov proti sovražniku.

Nov dokaz sovjetskega imperializma

Buenos Aires 15 febr s Sovjetsko poslaništvo v Washingtonu je dalo v promet angleški prevod članka, ki je 8. t. m. izšel v »Pravdi«. V članku se kategorično navajajo sovjetske zahteve do Besarabije, Letonske in Estonske. Diplomatski krog v Washingtonu tolmačijo ta članek kot posredno izjavo Rusije glede teh vprašanj.

Naraščajoče prepad med Sovjeti in Anglosasi

Bern, 15. febr. s. Vedno dvoumni odnošaji med sovjetsko in anglosaško diplomacijo ter med obojestranskimi propagandnimi organi so razvidni tudi iz odsotnosti Rusije na tako zvanem »mesecu združenih narodov«, ki se bo pričel te dni v Washingtonu in kjer bo vrsta propagandnih predavanj za zaveznike. Sam podtajnik zunanjega ministrstva Sumner Welles je pri otvoritvi priprav izrazil obžalovanje vseh zavezniških držav, ker se sovjetska Rusija ni hotela udeležiti teh prireditev.

Argentina proti komunistični nevarnosti

Buenos Aires, 15. febr. s. Vsi listi objavljajo brzojavko, ki jo je argentinski notranji minister Fulaciati poslal guvernerju Mendoze in s katero odreja kategorično prepovel vseh komunističnih manifestacij, čeprav se komunisti skrivajo za drugimi strankami. V notranjosti države se morajo pobijati vse manifestacije ekstremnega značaja. Komunizem ima namen, uničiti družine, osebno lastnino in osebno svobodo ter vzpostaviti diktaturo proletarijata. Komunizem je treba zatirati, ker predstavlja nevarnost za narod. Nekateri argentinski listi pripominjajo, da običajno zatiranje ne zadostuje, temveč je treba podvzeti energične ukrepe in komunizem v kali popolnoma zatreti.

Sovražnik evropske civilizacije

Monakovo, 15. febr. s. »Abendzeitung« piše o komunistični nevarnosti za Evropo in navaja, da poročajo z raznih strani kontinenta o spremembi mnenja v smislu stvarnosti. V nevtralni Švici so se ljudem odprle oči, zlasti pa omenja tisk zgled Finske. Svarilni glasovi enake vsebine prihajajo iz Švice, toda najbolj sveže in resnične besede je napisal neki portugalski list, ko je objavil, da komunistična nevarnost obstoja in da lahko samo belaki mislijo in verujejo nasprotno. Samo tisti, ki si delajo radi iluzije, se lahko prepričajo, da je tretja internacionala opustila svoje prevratne načrte. Čeprav si zaradi vojne nasprotujejo strasti, dobro vemo, poudarja portugalski list, kje se skriva sovražnik št. 1, človeškega dostojanstva, naše omike in naših domov.

Minister Rosenberg o skupnem naporu za dosego zmage

Nürnberg, 16. febr. s. Minister Alfred Rosenberg je imel tu na prireditvi narodnosocialistične stranke, posvečeni hrabrim padlim borcem v vojni, govor, v katerem je med rugim poudarjal kategorično nujnost za vsakega nemškega državljana, da posveti vse svoje duhovne in materijalne sile prizadevanju za dosego zmage. V tem trenutku, je dejal govornik, si mora vsakdo izmed nas zastaviti ta cilj navzlic vsem težkočam in žrtvam, ne glede na položaj, ki ga zavzema, in posle, ki jih opravlja. Prepričan sem, da vsi brez razlike čutijo to vrhovno dolžnost in da vsakdo temu primerno že postopa.

Berlinski dnevnik »Zwölfuhrblatt« komentira te govor in pravi, da vsak državljan in vojak že vesta, da je treba doseči zmago po vsej sili, da se reši narod.

Rity zopet izvoljen za predsednika Finske

Maršal Mannerheim se je odrekel kandidaturi

Helsinki, 15. febr. s. Maršal Mannerheim je finski brzojavni agenciji dal naslednjo izjavo, ki so jo vsi listi na zelo vidnem mestu objavili: Doznavam iz tiska, da me je skupina volilcev agrarne stranke določila za kandidata na predsedniško mesto. Izjavljam, da nisem nikoli pristal na tako kandidaturo, glede katere nisem bil niti povprašan.«

Skupine volilcev napredne in konzervativne stranke so se davi razgovarjale o kandidaturi za predsedniško mesto, popoldne bo pa v dvorani parlamenta volitev predsednika republike.

Helsinki, 15. febr. s. Risto Rity je bil zopet izvoljen za predsednika finske republike. Prvič se je zgodilo, da je bil prejšnji predsednik zopet izvoljen na najvišje mesto v republiki.

Glasovanja se je udeležilo 300 volilcev, zastopnikov vseh strank. Risto Rity je bil zopet izvoljen z 269 glasovi, 24 glasovalnih listkov je bilo praznih, ostalih 7 glasov pa je odpadlo na razne ljudi, ki niso kandidirali.

Berlin, 16. febr. s. Vest o zopetni izvolitvi Rytija za predsednika Finske z ogromno večino glasov zbuja v tukajšnjih listih veliko pozornost in nekateri izmed njih uporabljajo to priliko za prikaz osebnosti velikega državnika, ki tolmači neupogljivo junaško voljo vsega finskega naroda, da se bori in zmaga v svoji borbi za narodno svobodo.

Turčija vztraja odločno v nevtralnosti

Turški tisk o Churchillovih spletkah

Carigrad, 15. febr. s. Turški tisk soglasno izjavlja glede na Churchillov govor, da se turška nevtralnost upira slehernemu dogodku in pritisku. Listi omenjajo razne dogodke iz sedanje vojne in namigujejo na pritisk na Turčijo, da bi se bila morala udeležiti vojne. Vsi listi smatrajo, da je turška nevtralnost nujna. List »Tasviri Efkar« podčrtava da Churchill ni rekel, da je kar koli zahteval od Turčije. Nihče nima pravice kar koli zahtevati od Turčije, ki se je borila v neodvisni vojni, da bi se odtegnila tujemu vplivu. List »Vatan« trdi, da tvori Turčija zemljepisno most med Evropo, Azijo in Afriko in da hoče biti tudi politični most med starim in novim svetom. »Kumhuriet« izraža svoje veselje spričo tega, da je potreba turške nevtralnosti splošno priznana ter pripisuje ta uspeh strnjenosti turškega naroda in vodstvu predsednika republike.

List »Tasviri Efkar« opozarja na protislovja v Churchillovem in Rooseveltovem govoru Churchill se je zavzel za napad na Evropo kot pričetek zavezniške ofenzive, Roosevelt pa trdi, da je treba najprvo napasti Japonsko. Pisec poudarja, da je Angliji do tega, da se osvobodi nevarnosti Osi in zaradi tega se veseli sovjetskih vojaških akcij, dočim Amerika pripisuje majhno važnost Sovjetom in evropskemu vojnemu prizorišču, ker se čuti zlasti ogroženo od Japonske. Roosevelt se je obvezal, da bo Os vrgel iz Afrike, poizkus invazije v Evropo pa naj bi bil prepuščen Angliji. Pisec ugotavlja, da se interesi obeh anglosaških narodov nikakor ne strinjajo.

Veleposlanik De Peppo na povratku v Italijo

Carigrad, 15 febr. s. Kr. veleposlanik De Peppo je odpotoval iz Turčije v Italijo. Kakor je znano, bo veleposlanik prevzel neko drugo diplomatsko funkcijo. Na kolodvoru so ga pozdravili Kr. generalni konzul, osebje konzulata, vojaški atašeji Kr. veleposlaništva, mornariški ataše in konzularno osebje nemškega konzulata ter španski konzul, ki je davi priredil zajtrk v čast odhajajočemu veleposlaniku. Navzoči so bili tudi številni zastopniki italijanske zajednice.

Novi znaki propadanja angleškega imperija

Prodiranje ameriškega kapitala v Kanado

Rim, 15. febr. s. Gospodarski in politični odnosi med Ameriko in Kanado so nadaljnji dokaz naraščajočega ameriškega vdiranja v angleška vplivnostna področja. Z veliko spretnostjo in vztrajnostjo izkoriščajo ameriški poslovni ljudje, ki jih vlada trdno podpira, sedanjo inferiornost Anglije, da bi se zasidrali trdno s svojimi kapitali in organizacijami v vsem angleškem imperiju. Obsedena od fiksne ideje, da nova Evropa in nova Azija ne smeta zmagati, je Anglija zakrivila zgodovinsko neumnost da pospešuje s svojimi lastnimi rokami ameriški in sovjetski imperializem, ki sta neizprosna sovražnika angleškega imperija. V njunih rokah se bo Anglija končno usodno zadušila kakor v objemu dveh gigantskih kač.

Monakovo, 15 febr. s. »Münchner Neueste Nachrichten« poudarjajo, da vojna še dolgo ni odločena in že se Angleži prepirajo z Američani glede bodočega obvladovanja v zraku. Na mesto programatičnega krika »svoboda morij« je stopil nič manj programatični krik »Svoboda v zraku« Angleži so končno pripomnili da medtem ko se njih industrija posveča skoraj izključno proizvodnji dobrih bojnih letal, četrtina vseameriške letalske industrije kar naprej gradi velika transportna letala, ki bodo jutri lahko odlično služila v civilnem prometu. Stvar je prišla končno v lordsko zbornico kjer so vznemirjenje izrazili zastopniki vseh angleških strank od konzervativcev do laburistov, vlada pa je preko državnega podtajnika za letalstvo Sherwooda zagotovila da proučuje možnost angleške letalske proizvodnje za gradnjo velikih transportnih letal, tako da bo Angliji po vojni omogočeno sodelovanje v letalskem civilnem prometu.

Monakovo, 15 febr s »Münchner Zeitung« omenja, da je Anglija kraljice Viktorije, zvesta priporočilu svojega zgodovinarja Macaulaya, dosegla vrhunec svoje sile na osnovi enačbe »Kontrola svetovnega denarnega trga je enaka svetovni hegemoniji«, in ugotavlja da delajo sedaj Zedinjene države po istem načinu. V Ameriki radi govorijo o usodni smrti in o hčeri ki je prekosila staro mater Evropo. Čeču Anglija da mora podleči takemu zgodovinskemu razvoju ga evropski kontinent odločno odbija kaiti v američanstvu ne priznava nobenega napredka kakor niso Kitajci 13 stoletja tega priznavali v mongolskih množicah. Evrope nikakor ni mogoče primerjati starimateri. Evropa je bolj kakor kdaj močna in silna ter sta njena duhovna in miselna dediščina gotovo mlajši in bolj zdravi kakor njene domnevne hčere, ki je žrtev največjega materializma in oboroževalčnega mamona. Globlje in pozornejše proučevanje te bistvene razlike pokaže prave razloge, ki so prisilili Ameriko v vojno proti Evropi. Te razloge je treba iskati izključno v očitni nemoči te države spričo politične in gospodarske krize, nemoči ki so jo hoteli Američani zakrinkati s tem, da so odgovornost zanjo prinesali državnim sistemom avtoritarnih držav. Treba je uničiti te zadnje vzklike Roosevelta in pripraviti svetu novo dobo blagostanja. Kontinentalna Evropa odločno noče ničesar slišati o ameriškem stoletju ker bi to pomenilo zanjo nazadovanje in povratek v svet idej, ki je že davno premagan.

Anglosaška nemoč na Pacifiku

Zanimivo priznanje bivšega angleškega poslanika na Japonskem

Rim, 15. febr. s. Reuter poroča o zanimivih odgovorih bivšega angleškega veleposlanika na Japonskem R. Berta Crive na vprašanja, ki so mu bila zastavljena na tiskovni konferenci v Edinburghu. Veleposlanik je na prej izjavil da Amerika in Anglija ne bosta mogli brez pomoči Kitajske poraziti Japonske. Zaradi tega sta bistvena činitelja za japonski poraz zopetno zavzetje Birme in otvoritev birmanske ceste, ki je edina žila za pošiljanje primerne oskrbe. Sir Robert Crive je mnenja, da v primeru Japonske ne bo mogoč veljen mir, temveč sporazumen mir v starem slogu, ker ni mogoče napovedati japonskega zloma.

Nacionalna Kitajska v borbi proti Anglosasom

Šanghaj, 16. febr. s. Ena izmed najmočnejših manifestacij, ki so kdaj bile v Šanghaju, je bila včeraj, ko sta minister za propagando in socialno skrbstvo ter guverner poveličevala pomen vojne napovedi narodne Kitajske anglosaškim silam in sklep kitajske vlade doprinesti čim več k borbi. Nad 300.000 oseb v kolonah je defiliralo po ulicah s prapori in letali ter z napisi proti izkoriščanju Anglosasov.

Japonska sodba o Čangkajškovi Kitajski

Tokio, 16 febr. s Kivao Hopumara, podpredsednik informacijskega urada je v poslanski zbornici dejal, da bodo obupni pozivi čungkinške vlade, da bi dobila pomoč, ostali brez odmeva navzlic potovanju Čangkajškove žene v Washington. Nadalje je dejal da so Zedinjene države že pozabile na vse svoje obljube, da bi ravnale s Čangkajškovo Kitajsko kot s posebno priljubljeno velesilo v razvrstitvi sil proti trojnemu paktu. Navzlic vsej bleščeči reklami, ki ga spremlja bo obisk Čangkajškove žene v Ameriki, doživel neuspeh. Zedinjene države in Velika Britanija se bore za gospodstvo na svetu v škodo narodov, ki so bili ogoljufani in vrženi v borbo, da se bore zanje. Anglosasom je samo za njihove interese, vendar pa je vidno ljubosumje ki povzroča trenja med obema velikima demokratskima državama, kolikor bolj jasni postajajo washingtonski napori, da bi Amerika zasedla vse britanske imperialne pozicije.

Naročite se na romane Dobre knjige!

Gandhijev odpor

Šanghaj, 15. febr. s. Vsa Azija sledi z največjim zanimanjem novemu Gandhijevemu gladovanju in omenja dramatični preobrat položaja v Indiji. Ta novi dogodek predstavlja strašne izglede za Angleže, ki bi iz gospodarskih in vojaških razlogov sedaj najbolj potrebovali aktivnega sodelovanja Indijcev. V japonskih krogih izjavljajo, da bodo Angleži brzkone skušali obvladati položaj z obljubo popolne neodvisnosti Indije po vojni in sicer to pot z jamstvom Amerike. Anglosasi skušajo obupno podminirati napor množic in patriotov v Indije ter se opirajo na maloštevilne Indijce, ki pobirajo drobtinice z angleške mize, na spekulante, ki služijo zaradi vojne, in na preživele fevdalce, katerim Anglija jamči nadaljnje izkoriščanje zatiranih, bednih indijskih slojev.

Plemenito postopanje Japoncev z ujetniki

Tokio, 15 febr s Glede ravnanja z vojnimi ujetniki na Japonskem poudarjajo tukaj, da je sam general Weinwright v pismu ki ga je poslal japonskim oblastem, podčrtal, da je Japonska resnično velikodušna do vojnih ujetnikov, ki ji morajo biti zaradi tega hvaležni. V tukajšnjih krogih poudarjajo nadalje, da poteka življenje v koncentracijskih taboriščih za sovražne ujetnike v redu in vedro, da so ujetniki dobro hranjeni in se lahko posvečajo kakršnikoli duševni zaposlitvi ter sportnemu, glasbenemu ali literarnemu oddihu. Ameriški general Weinwright ni v svojih izjavah novinarjem, kakor vsi ostali ameriški oficirji in vojaki, govoril slabo o svojem bivšem poveljniku generalu Mac Arthurju, čeprav je ta nečastno zbežal z otoka Corregidorja. Zatrdil je, da je svoje tovariše večkrat pozval, naj se predajo, ko se je izkazalo da je nadaljnja obramba brez smisla. Glede borbe na Balkanu je zlasti poudaril odlično zadržanje k možnarjem dodeljenih japonskih edinic ter zadržanje pešcev in japonskih topničarjev. Ob zaključku je poudaril da Japonska lahko vztraja še v dolgi vojni, ker ima svoboden dohod do neomejenih virov na področjih južnega Pacifika.

Neomajna opredelitev Rumunije

Budimpešta, 14. febr. s. Komentirajoč govore, ki sta jih imela pred dnevi v Bukarešti podpredsednik ministrskega sveta prof. Mihail Antonescu in nemški minister dr. Paul Schmidt o nujnosti protiboljševiške vojne, opozarja rumunski tisk na razloge, ki sta jih obrazložila oba govornika, in omenja mučeništvo Rumunov pod boljševiško silo. Ravnatelj lista »Cuventul« poudarja, da bi pojasnil upravičeno rumunsko sodelovanje v bitki proti ruskemu barbarstvu da je bilo samo v Besarabiji v letu ruskega vladanja 1940-41 deportiranih in ubitih nad 90.000 Rumunov. Če smo doslej na vzhodni fronti Rumuni v celoti opravili svojo dolžnost, piše list, bomo tako še naprej delali, da odbijemo smrtno nevarnost, ki nam preti in da kar najbolj prispevamo k obrambi evropske omike, krščanstva in latinstva, kateremu pripadamo.

Anglofilski predsednik perzijske vlade odstopil

Ankara, 15. februarja s. Iz Teherana poročajo, da je zaradi nezaupnice v parlamentu moral odstopiti iranski ministrski predsednik. Ministrski predsednik je bil poslušno orodje v rokah angleškega poslanika ter je podpiral njegove načrte za izkoriščanje Irana. To ga je osovražilo ne samo v parlamentu, marveč tudi pri ljudstvu. Zaradi izredno slabega gospodarskega položaja je novembra zahteval začasna opolnomočja. Ker pa ni prišlo do izboljšanja, je moral zdaj odstopiti.

Obvezna delovna služba v Franciji

Pariz, 15. febr. s. Seinska prefektura je odredila popis vseh Francozov, rojenih med 1. januarjem 1912 in 31. decembrom 1931. Davi so se pričeli prizadeti javljati v občinskih uradih svojih krajev. Popis je bil odrejen v zvezi z izvajanjem zakona o obveznem delu v Franciji.

Inozemske koncesije na Kitajskem

Zunanjepolitična revija »Relazioni Internazionali« objavlja v svoji najnovejši številki zanimiv članek o ukinitvi inozemskih koncesij na Kitajskem, iz katerega posnemamo:

Med vojnimi učinki je med drugim tudi pospešitev ali rešitev nekaterih sicer nerešljivih položajev. Najnovejši dokaz je najnovejša likvidacija enega izmed najbolj zapletenih mednarodnih vprašanj inozemskih koncesij na Kitajskem. Mreža gospodarskih in političnih interesov ter ambicij in nad, ki so bile navezane na prve, je bila tolikšna, da bi njih rešitev ne bila navidezno tako lahko mogoča brez vojnih argumentov.

Pobuda, ako smemo tako reči, je bila anglosaška. Lani dne 9. oktobra na predvečer kitajskega narodnega praznika, sta londonska in washingtonska vlada sporočili zastopnikom Čangkajška svojo namero, da se odpovesta eksteritorijalnim pravicam na Kitajskem in hočeta pričeti zadevna pogajanja. Prav za prav to sporočilo ni bilo novo, kajti ameriški državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull je že junija leta 1941 poslal kitajskemu zunanjemu ministru pismo, v katerem je izjavil, da se bodo Zedinjene države po sklenitvi miru odrekle svojim eksteritorijalnim pravicam na Kitajskem.

Vse to pa je bila komaj namera, dočim se je Japonska letos 9. januarja z dogovorom, ki je takoj stopil v veljavo, odrekla svojim koncesijam na Kitajskem in izrekla svojo pripravljenost, da prizna izvajanje upravnih pravic Kitajski nad mednarodnimi koncesijami v Šanghaju, Pekingu in Kulangsuju, obenem pa je sklenila takoj ukiniti svoje eksteritorijalne pravice na Kitajskem. K temu je treba pripomniti, da je bil ta sporazum podpisan istočasno z vojno napovedjo predsednika kitajske nacionalne vlade Vančingveja anglosaškim velesilam in skupno z japonsko-kitajsko izjavo o vojnem vodstvu. Dva dni nato je tudi Italija sporočila Vančingvejevi vladi svoj sklep, da se načelno odpoveduje eksteritorijalnim pravicam.

Istega dne (11. januarja t. l.) sta angleška in ameriška vlada sklenili s čungkinško vlado enaka sporazuma, s katerima se odpovedujeta eksteritorijalnim pravicam, mednarodnim koncesijam in drugim prednostim, ki so jih njuni državljani uživali na Kitajskem. Angleško-kitajski sporazum pa ni vzel v poštev drugačne ureditve ozemlja Kaulun, ki ga je Velika Britanija imela v najemu, niti Hongkonga, ki je kolonija angleške krone.

Ako hočemo politični pomen tega dogodka pravilno oceniti, preden se spustimo v vrednotenje činiteljev, ki so ga povzročili, moramo podati nekaj pojasnil o »eksteritorijalnih pravicah« s čimer se ne povsem točno označuje sistem prednosti, ki so jih najpomembnejše evropske države dosegle na Kitajskem v drugi polovici preteklega stoletja. Te prednosti so izhajale v pretežni meri iz gospodarskega prodiranja belcev na kitajska tla in iz ovir, ki jih je Kitajska spričo različnega življenja, različnih navad in političnih pojmovanj postavljala na pot temu gospodarskemu prodiranju. Skratka, nastal je podoben položaj ki je že prej podpiral ustanavljanje sličnih pravic v pokrajinah otomanskega cesarstva.

Na Kitajskem so se razne prednosti (privilegiji) točno razlikovale med seboj, in sicer takole:

A. Mednarodne koncesije (»settlement«): To so bili kraji, ki so bili stalno izročeni več inozemskim državam, ki so izvajale svojo oblast preko diplomatskega ali konzularnega zbora pod vodstvom dekana tega zbora. Primeri za takšne koncesije so Šanghaj, Amoj itd.

B. Narodne koncesije: To so bili kraji, stalno izročeni eni sami državi, ki je izvajala svojo oblast preko konzularne ali magistratne oblasti. Oblast, ki se je izvajala v obeh tipih koncesij, katerih pravna narava je predmet različnih mnenj, je bila v glavnem upravna, pravosodna in policijska. Pravosodna oblast se je izvajala preko mešanih sodišč, kadar koli je bil obtoženec ali vsaj ena izmed dveh spornih strank domačin. Primeri nacionalnih koncesij so: italijanska koncesija v Tiencinu, francoska v Šanghaju itd.

C. Konzularno pravosodstvo: Inozemci na Kitajskem imajo eksteritorialne pravice in jim lahko sodijo samo nacionalna sodišča. To pravilo je bilo potrjeno skoraj v vseh pogodbah, ki jih je Kitajska sklenila z inozemskimi silami; njihov obseg se je razširil po »klavzuli največjih prednosti«, ki se je vrinila v vse pogodbe, a tudi po navadah in zlorabah evropskih držav.

D. Ozemlja, dana v najem (»lease« po angleški terminologiji): To so bili kraji, ki jih je dala Kitajska v dolgoročni najem inozemskim državam, prepuščajoč jim tudi izvajanje suverenih pravic, čeprav je formalna suverenost ostala pridržana Kitajski.

E. Kolonijska ozemlja, kakor na primer Hongkong, ki je prava kolonija angleške krone.

Prednosti, ki smo jih navedli pod *A, B, C* in *D*, tvorijo sistem privilegijev, ki je znan tudi pod imenom »neenakih pogodb« (»traités inégaux«), to pa zaradi načina sklenitve teh pogodb.

Vse te prednosti in koncesije so sedaj po volji glavnih protagonistov v tej vojni dokončno odpravljene, z izjemo Kauluna in Hongkonga, kar bo predmet posebnih pogajanj (značilna angleška dvoreznost!) medtem ko sta se Italija in Japonska odpovedali svojim pravicam brez pridržkov.

Mednarodna razstava fotografije v Zagrebu

Zagreb, februarja

Mednarodno priznani zagrebški fotoklub je priredil ob priliki 50 letnice ustanovitve prvega fotokluba na Hrvatskem in svoje lastne 20 letnice jubilarno mednarodno razstavo umetniške fotografije v Zagrebu, na kateri je sodelovalo osem držav. Mednarodne fotografske razstave so bile v Zagrebu že pred prvo svetovno vojno, toda najbolj uspela je bila l. 1939, malo pred vojno, na kateri je sodelovalo 37 držav in je bila ena najboljše organiziranih tovrstnik razstav sploh. Zagrebški fotoklub je veliko razstavljal tudi v inozemstvu v vseh krajih sveta ter je povsod s svojimi deli dosegal najlepše uspehe, kar dokazujejo številne zlate in srebrne plakete. Največji uspeh je imel l. 1938. v San Francisku, kjer je fotoklub »Zagreb« dosegel zlati pokal in prvenstvo sveta

Letošnja mednarodna razstava v Umetniškem paviljonu na trgu kralja Tomislava je prirejena na popolnoma nov način. Doslej so namreč na mednarodnih razstavah nastopali vedno posamezni avtorji s slikami z vsebino po svojem lastnem okusu, tokrat so pa nastopile državne zveze z zbirkami, ki so jih same sestavile. Vsaka zbirka vsebuje po 50 slik, ki podajajo karakteristiko vsake posamezne države in naroda. Razpisana je posebna nagrada za državo, čije zbirka najbolj odgovarja postavljeni nalogi. Za določitev nagrade je postavila mednarodna fotoamaterska unija v Berlinu na predlog prirediteljev posebno mednarodno razsodišče, ki je dodelilo nagrado Finski, katere razstava je najbolje karakterizirala visoko kulturno deželo tisočerih jezer. Skupno je bilo razstavljeno 400 slik. Hrvatska je sodelovala izven natečaja. Vsaka državna zveza se je trudila, da bi bila zastopana z zaokroženo zbirko na narodnem temelju.

Bolgarska zbirka vpliva mogočno v prikazovanju narodnega življenja do državne organizacije. V celi vrsti uspelih del dobimo prerez skozi bolgarsko življenje v tehnično dovršeni obliki. Vidimo tudi ljudi in kraje Macedonije. Slike so povprečno tudi umetniško dobro obdelane. — Finci so v umetniški fotografiji manj znani v svetu Tokrat so iznenadili z visoko kvaliteto svojih del, ki so skoraj vsa na odlični umetniški stopnji prikazujoč nam to severno deželo v vseh mogočih manifestacijah njenega življenja. Vsi so se strinjali v oceni, da je res zaslužila edino nagrado. Razstavljena dela so prepričevalno dokazala visoki razvoj in napredek njene umetniške fotografije. — Hrvatski razstavljalci so tudi tokrat opravičili svoj mednarodni sloves. Tehniška in umetniška kvaliteta del je bila prvovrstna. Značilni hrvatski pejsaž je prišel močno do izraza, razen tega so na poseben način prikazani tudi hrvatski narodni tipi z izvrstnimi portreti.

Kakor običajno je Italija priključila svojim slikam iz današnjega življenja in dela ter pejsažev tudi slike iz svoje slavne kulture in tisočletne zgodovine. Pogostoma tvorijo ozadje posameznim slikam bogati spomeniki italijanske umetnosti. Na ta način postaja zbirka tudi vsebinsko izrazito italijanska. Italijani imajo poseben okus pri obdelanju motivov, ki zelo dobro deluje in ustvarja specifično noto v slikah. — Madžari so tudi tokrat stremeli zlasti poudariti narodni moment v svojih slikah. Narodne noše, običaji, slike iz puste in iz vasi, so najbolj pogosti njih motivi. Svoje nalogo obvladajo v vsakem oziru.

Nemška zbirka je odmev sodobnega življenja v Reichu in edina vsebuje tudi vojne slike, dela članov znane P. K., in sicer ne samo na dokumentarni, marveč tudi na umetniški način. Sicer kažejo nemške slike izredno veliko različnost, saj prinašajo vse mogoče momente iz današnje Nemčije. Zbirka je resnični odraz nemškega delovanja in nehanja. — Slovaška je prvič nastopila v Zagrebu z bogastvom lepot njenih krajev in noš. Slike so v tehničnem in umetniškem oziru nekoliko slabše, kar je razumljivo, če se upošteva, da so Slovaki na tem področju začetniki. Vendar bo strokovnjak kljub temu opazil, da mladi slovaški amaterji s svojimi motivi še veliko obetajo. — Španska zbirka je poleg finske najbolj zaokrožena in narodna, vendar ji je treba očitati da so slike obdelane bolj na dokumentarni kakor na umetniški način Tehnično ne popolnoma dovršeno prikazane so lepote španske arhitekture, pejsaža in naroda, toda vse preveč v stilu razglednice. Morda tudi ni bilo posrečeno, ker so zbirko pripravili le štirje amaterji dočim je pri ostalih zbirkah sodelovalo povprečno 20—30 avtorjev. Toda dejstvo je da je prav španska zbirka napravila na obiskovalce najmogočnejši vtis.

Po soglasnem mnenju strokovnjakov je prva mednarodna razstava državnih zbirk umetniške fotografije zelo dobro uspela. Mednarodna fotoamaterska unija je zbrala z zagrebško razstavo nove skušnje, ki se bodo upoštevale pri prirejanju prihodnjih razstav. Tudi mednarodno razsodišče se je dobro obneslo. Zagrebška razstava se bo po zaključku preselila po želji delegatov najprej na Bolgarsko in potem v Nemčijo ter morda še kam.

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljništva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmazijo, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednji dve sodbi:

I.

v zadevi proti:

Tepinj Martinu, očeta Antona in pok. Komelj Marije, roj. 4. II. 1921 v Ljubljani, tamkaj bivajočemu, delavcu, v zaporih, obtoženemu:

a) prevratne združbe po čl. 4 Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je na ozemlju Ljubljanske pokrajine v nedoločenih dneh pred 30 X. 1942 pripadal združbi, ki je imela namen, izvršiti nasilni prevrat, politične, gospodarske in socialne ureditve v državi:

b) sodelovanja pri oboroženi četi po čl 16 Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je v navedenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri oboroženi četi, ustanovljeni z namenom, da izvršuje zločine proti državni osebnosti, in sicer s tem, da je sodeloval kot kurir upornikov.

Iz teh razlogov izreka sodišče Tepino Martina za **krivega** pripisanih mu zločinov in ga kot takšnega obsoja **v dosmrtno ječo** z vsemi zakonitimi posledicami, vključno trajne prepovedi dostopa do javnih služb in zakonitega preklica ter plačila stroškov postopka in vzdrževanja v zaporu.

Odreja enkratno objavo te sodbe v izvlečku v listu »Jutru« v Ljubljani.

II.

v zadevi proti:

Lesarju Janezu, očeta Janeza in matere Ivane Ambrožič, roj. v Danah 22. X. 1908, bivajočemu v Ribnici, delavcu, v zaporih, obtoženemu:

a) prevratne združbe po čl. 4 Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je v Ribnici v dobi pred 2. VIII. 1942 sodeloval pri prevratni združbi, ki je imela namen, nasilno spremeniti gospodarsko, politično in socialno ureditev v državi;

b) sodelovanje pri oboroženi četi po čl. 16 Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri oboroženi četi, zastavljajoč si pri tem enake cilje kakor pod a);

c) vohunstva po čl. 257 k. z., ker je v navedenih okoliščinah v vojaške vohunske namene zbiral vesti, ki bi zaradi državne varnosti morale ostati tajne;

d) obrekovanja po čl. 368 k. z., ker je dne 27 julija 1942 v Ribnici s prijavo vojaški oblasti obtožil Kljuna Ludvika očeta Antona, Arka Franca očeta Franca, Gornika Martina očeta pok. Martina, Čampo Jožeta očeta Simona, da so aktivni partizani, čeprav je vedel, da so nedolžni;

e) štirih umorov z obremenilno okolnostjo po čl. 48, 575, 576, 61 št. 2 k. z., ker je v navedenih časovnih in krajevnih okoliščinah povzročil smrt Kljuna Ludvika, Arka Franca, Gornika Martina in Čampe Jožeta.

Iz teh razlogov izreka sodišče Lesarja Janeza za **krivega** pripisanih mu zločinov pod a), b) in e) in ga kot takšnega obsoja na **smrt** z vsemi zakonitimi posledicami.

Glede na čl. 479 kazenskopravnega postopka ga oprošča zločinov pod d) in e) zaradi pomanjkanja dokazov.

Odreja enkratno objavo te sodbe v izvlečku v listih »Slovenec« in »Jutro« v Ljubljani.

Ljubljana, 12. februarja 1943-XXI.

Ducejeva nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncema Ostanek Josipu in Mariji v Dobu št. 5, občina Št. Vid pri Stični, o priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Prispevek središča za fotokinematografijo Kr. letalstva v vojni

Rim, 15. febr. s. Sinhronično in trdno vokvirjeno v obširen organizem propagande v vojnem času opravlja fotokinematografsko središče Kr. letalstva posebne naloge, ki so mu bile poverjene, in sicer z učinki, ki jih kažeta resna priprava in obseg uspehov. To središče je danes živec vsega propagandnega sistema, ki ga izvaja Italija od pričetka vojne ter je brez nadaljnjega najvažnejše in najbistvenejše, ker se njegovo odlično delovanje neprestano nadaljuje in je včasih naravnost presenetljivo ter je sodelovanje javnosti pri vojnih dogodkih letalskega značaja s pomočjo tega središča vedno večje. Fotokinematografsko središče, piše »Vie dell'Aria«, je naravnost v odvisnosti kabineta letalskega ministrstva ter v neposredni zvezi z osrednjimi organi za vodstvo in izvajanje moderne propagande, kakor z ministrstvom za ljudsko kulturo, z zunanjim ministrstvom, narodnim zavodom »Luce« itd. Listi in revije dobivajo točno in nekaj ur po vojnih dogodkih naravnost ali preko narodnega zavoda »Luce« fotografski material prvega reda, ki je primerno izbran in v vsakem primeru ekskluziven. Kar se tiče kinematografskega materiala, je njegova pot do javnosti morda najkrajša. Kinematografsko središče razpolaga z opremljeno tehnično sekcijo, ki čimbolj naglo dela. Film pride v zavod »Luce«, ki ga takoj porabi v svojih dvotedenskih listih ali pa, kakor v primeru dokumentaričnih filmov o italijanskih letalih v borbi proti Angležem ali o letalsko-pomorski bitki dne 14. in 15. junija 1942-XX pred Pantelerijo, izda edinstven dokumentarični film v izredni izdaji spričo posebnih dogodkov. Za izvajanje svojega programa se poslužuje kinematografsko središče treh odsekov, in sicer proizvajalnega, letalskega in tehničnega odseka.

Preskrba in razdeljevanje sena in slame

Rim, 16 febr. s. Uradni list objavlja ministrski dekret z dne 8. februarja 1943-XXI z določili za oskrbovanje in razdeljevanje sena in slame in za izmenjavo vseh ostalih proizvodov za živinorejsko uporabo. Dekret določa med drugim, da so vse količine sena in slame od žita, ovsa, rži in riža, pridelanega v Kraljevini ali uvoženega na metropolitansko ozemlje, čeprav samo začasno na razpolago ministrstvu za poljedelstvo in gozdove in ne morejo biti predmet odsvojitev. Prav tako so vinkulirani in se ne morejo odsvojiti nobeni ostali proizvodi in podproizvodi poljedelskih in gozdnih podjetij, ki se uporabljajo pri živinoreji in njihova uporaba ni urejena z drugimi normami. V primeru prodaje ali prepustitve trave ali najema in podnajema travnikov se morajo pogodbe prijaviti pokrajinskemu uradu za živinorejo s strani prodajalca, sprejemnika ali najemnika in podnajemnika v 15 dneh po objavi tega dekreta. Za pogodbe, ki so bile sklenjene po objavi tega dekreta, se mora prijava izvršiti v 15 dneh po datumu pogodb Količine sena s travnikov morajo lastniki takoj po pridobitvi najaviti in so zavezani izpolnjevati vsa določila tega dekreta. Ministrstvo za poljedelstvo in gozdove bo določilo pokrajine, va katerih se bo moralo obvezno oddajati seno in slama ob določitvi količin, ki bodo izključno na razpolago ministrstvu. V vsaki pokrajini bodo pokrajinski poljedelski inspektorji s pristojnimi sindikalnimi in gospodarskimi organizacijami v mesecu februarju določili količine sena in slame ki jih bodo morale občine izročiti za kritje potreb v pokrajini upoštevajoč posebne okoliščine proizvodnje in živinoreje Dekret je stopil danes v veljavo.

Izšel je

peti roman „Dobre knjige"

Februarski zvezek DK prinaša Jack Londonov eksotični roman

»JERRY Z OTOKOV«

Naročniki DK dobe novi roman te dni dostavljen na dom. Oni, ki prihajajo po knjige sami v upravo naših listov, lahko dvignejo od danes naprej tudi že februarski roman.

V podrobni prodaji se dobi »Jerry z otokov« v vseh knjigarnah. Broširana knjiga velja 10 lir, vezana in na trpežnejšem papirju tiskana pa 25 lir.

Gospodarstvo

Državna taksa na vstopnice k javnim prireditvam

Iz naredbe o uvedbi taksnega papirja, taksnih golic za menice in o spremembi predpisa nekaterih taks (glavne določbe te naredbe smo že objavili v sobotni, nedeljski in torkovi številki), prinašamo v naslednjem še nove določbe o državni taksi na vstopnice k javnim prireditvam:

Državna taksa na vstopnice k javnim prireditvam po tarifni postavki 99 taksne tarife bivše Jugoslavije, se spremenijo takole:

a) Celotni kosmati dohodek od predstav in zabav za občinstvo proti plačilu in drugih zaprtih prostorih z opernimi deli, dramatični deli, operetami, pevskimi in glasbenimi koncerti, revijami, plesnimi veselicami, cirkuškimi predstavami in varieteji vsake vrste, je zavezan državni taksi v višini 10%. To takso morajo plačati pristojnemu davčnemu uradu podjetnik, zakupnik ali kdorkoli je dobil po zakonu predpisano dovolilo oblastva javne varnosti, in sicer v dopoldanskih urah po vsaki predstavi ali zabavi od zgoraj navedenih. Vstopnine, ki se zahtevajo za obisk prireditev po odbitku državne takse, ne smejo izkazovati ulomkov po 5 centezimov. Celotni kosmati dohodek se sestoji iz zneska vstopnic ter prostorov vseh vrst in lož, prodanih za predstavo ali zabavo.

b) Na vstopnino za kinematografe in varieteje s filmsko točko se plačuje državna taksa v višini 15%, pobira pa se z državnimi žigosanimi vstopnicami, ki jih dobavljajo neposredno davčni uradi. Za vsako vstopnico se plačuje nadalje stalna pristojbina 10 centezimov za povračilo stroškov natiska in nadzorstva. Doklade na državno takso, ki se morda pobirajo v prid občin in državnega gledališča ostanejo nespremenjene.

Državna taksa, navedena pod a) in b), se mora pobirati tudi od dobrodelnih prireditev in od prireditev, katerih dohodek je določen za posebne namene kot neposredni dobiček organizatorjev. Prireditveni podjetniki iz točke a) morajo imeti vstopnice z matico in juksto z zaporednimi številkami na matici, na vsakem delu jukste za dan predstave in predstavne dobe v ločenih serijah različne oblike ali barve za posamezne vrste prostorov, ki so v dvorani. Na bloke teh vstopnic mora pritisniti davčni urad poseben pečat ali znak. Jukste vstopnic morajo imeti po dva dela: ob vstopu vsakega posetnika v prireditveno dvorano se morata ta dva dela ločiti. Eden se vrne posetniku, drugi pa se vrže v zaklenjeno skrinjico. Ključ ostane pri podjetniku ali prireditelju. Na zahtevo davčnega urada dobi skrinjica lahko tudi žabico, katere ključ obdrži nameščenec davčnega urada, tako da se mora skrinjica odpreti samo v pričo njega. Posetnik je dolžan hraniti njemu izročeni odrezek ves čas, dokler se mudi v prireditveni dvorani in mora znova plačati vstopnino, če bi bil brez odrezka ob pregledovanju, po kateremkoli funkcionarju ali organu, ki opravlja nadzorstvo pri javnih predstavah ali zabavah. Na to dolžnost je treba opozoriti posetnike z napisom v velikih črkah, izobešenim pri vhodu v dvorano.

Obračun

Za vsak dan prireditve se mora, takoj ko se prostori zaprejo, napraviti obračun o pobranih vstopnicah in sestaviti izkaz, da se ugotovi celotni iztržek. V izkazu je navesti tudi število prodanih vstopnic za vsako serijo, ločeno po raznih vrstah vstopnin, pri čemer je za vsako serijo navesti tudi številko, s katero se je tisti dan začela prodaja, in številko, s katero se je prodaja končala. Dnevni izkaz iztržka se mora enakoglasno zapisati na matico in na juksto. Pri sestavljanju imajo vselej pravico prisostvovati nameščenci davčnega urada in vsak drug funkcionar ali organ, ki opravlja nadzorstvo pri javnih prireditvah in imajo te osebe polno pravico, pregledati tako matice prodanih vstopnic, kakor tudi odrezke vstopnic, vložene v skrinjico. Izkaze morata podpisati podjetnik ali prireditelj in nameščenec davčnega urada, juksto pa odtrže od matice izključno le ta nameščenec v trenutku ko se uveri o pobrani državni taksi Bloke matic in izkazov morajo hraniti prireditelji ali upravitelji eno leto in jih morajo dati vladnim funkcionarjem ali organom na vpogled, ob preizkusu ali pregledu.

Izjeme

V izjemnih primerih, če zaradi majhnega pomena ali zaradi nastanitve prostorov, zaradi vrste prireditve ali vrste prireditvenih prostorov ni mogoče sestaviti ali bi bilo pretežavno sestaviti in nadzirati izkaz iztržka lahko davčni urad dovoli, da se davčna taksa plača pavšalno glede na ugotovljeno število v prostorih razpoložljivih mest s popustom 25 do 50%. Taksa po tem določilu se mora plačati davčnemu uradu do 12 ure dneva po vsaki prireditvi. Dogovor za tako dovolitev se mora predložiti finančnemu ravnateljstvu v odobritev

Državne takse so proste stalne imenske vstopnice, ki jih razdajo podjetniki ali prireditelji javnih prireditev brezplačno, toda njih število ne sme presegati 3% števila mest, razpoložljivih v prostoru. Seznam brezplačnih vstopnic se mora priobčiti finančnemu ravnateljstvu in inspektoratu ljudske prosvete ob koncu vsakega tretjega meseca, če gre za predstave ali zabave v skupinah ali serijah, v vsakem drugem primeru pa pred pričetkom predstave ali zabave.

Oblastva javne varnosti ne smejo izdajati dovolil za otvoritev prostorov za gledališke predstave, kinematografe ali varieteje in dovolil za druge javne predstave ali zabave, če prosilec ne dokaže, da je pristojnemu davčnemu uradu pismeno izjavil, da se zavezuje plačevati državne takse po pretipisanih oblikah in rokih. To se mora dokazati s predložitvijo duplikata omenjene pismene izjave z vizumom davčnega urada. Na zahtevo davčnega urada se izdaja dovolitve tudi veže na položitev varščine.

Nadzorstvo in kazni

Nadzorstvo o pobiranju državne takse v gledališčih in drugih zabaviščih je poverjeno uradnikom finančne uprave ter častnikom in organom pregledniškega osebja za davčno izsledovalno policijo ter častnikom, podčastnikom in prostakom Kr. finančne straže Kr. karabinerjev in oblastva javne varnosti.

Podjetniki ali organizatorji morajo dati za vsako gledališče, kinematograf ali zabavišče dve brezplačni vstopnici za funkcionarje inspektorata in finančnega ravnateljstva, ki opravljajo nadzorstva o državni prireditveni taksi. Vstopnice, oddane tem funkcionarjem, in druge vstopnice, morda določene od Visokega komisarja zaradi službe ali reprezentiranja se ne štejejo v število brezplačnih vstopnic.

Če se državna taksa ne plača ali se ugotovi prevara ali popačba pri sestavi izkaza o iztržku, se izreče globa **60 lir za vsako vstopnico**, za katero se državna taksa ni plačala, oziroma obračun, za katerega se je ugotovila prevara ali popačba pri sestavi izkaza. Enako se izreče globa 60 lir zoper upravitelje kinematografov za vsako vstopnico, ki bi se ne izdala ali bi se izdala brez takse ali nezadostno taksirana. Za zamudo pri plačevanju takse se plača zvišana taksa 12% zneska takse, ki se je prekasno plačala.

Gornji predpisi veljajo od 1. marca t. l.

Gospodarske vesti

= **Iz hrvatskega gospodarstva.** Ker hrvatsko ministrstvo za narodno gospodarstvo zaradi obstoječih razmer ni moglo nabaviti v inozemstvu modre galice za potrebe vinogradnikov, je glavno ravnateljstvo za kmetijstvo skupaj z glavnim ravnateljstvom za obrt, industrijo, izdalo posebno okrožnico, na kateri sporoča, da bodo vinogradniki lahko dobili modro galico le v zamenjavo za baker, bron ali medenino, pri čemer bo vsak vinogradnik za 1 kg čistega bakra lahko kupil 3 in pol kg modre galice, pri bronu in medenini, ki vsebujeta manj bakra pa sorazmerno manj. Vinogradniki bodo doplačali za kilogram galice po 30 kun. V zvezi z zakonsko odredbo o zbornicah in strokovnih zajednicah in po ustanovitvi centralne Obrtne zbornice v Zagrebu, sta bili dosedanji Obrtni zbornici v Osijeku in Sarajevu pretvorjeni v pokrajinske ekspoziture, prav tako je bil v pokrajinsko ekspozituro pretvorjen obrtni odsek dubrovniške zbornice. Obrtna zbornica v Banjaluki pa je bila pretvorjena v župno ekspozituro. Ostale obrtne organizacije so bile pretvorjene v župne ekspoziture na sedežih velikih družb in v okrajna in mestna poverjeništva.

= **Japonski vojni izdatki.** Te dni je japonska vlada predložila k že znanemu predlogu rednega proračuna še predlog vojnega proračuna. Redni proračun za leto 1943/44, ki se prične s 1. aprilom, znaša 13 milijard jenov. Sedaj predložen proračun vojnih izdatkov pa obsega 27 milijard jenov izdatkov Vojni izdatki so znatno narasli. Od leta 1932 do letošnjega leta (v desetih letih, ki obsegajo vojno v Mandžuriji, vojno na Kitajskem in prvo leto vojne v vzhodni Aziji) so znašali vojni izdatki skupno 47 milijard, v novem proračunskem letu pa bodo znašali, kakor rečeno, 27 milijard, tako da bodo ob koncu marca prihodnjega leta dosegli vsi dosedanji vojni stroški 74 milijard jenov. Redni proračun v višini 13 milijard je v izdatkih in dohodkih izravnan. Za kritje izrednega proračuna vojnih izdatkov pa je predvideno, da se bo 17 milijard tega proračuna krilo z nadaljnjimi vojnimi posojili. Ker obsega vojni proračun šest milijard jenov rezervnih kreditov, se bo o načinu kritja teh šestih milijard sklepalo pozneje. Štiri milijarde jenov bodo prvikrat prispevale za vojno zasedene dežele. Zasedena področja na jugu bodo prispevala 3.3 milijarde. Nova banka za gospodarski razvoj južnih dežel bo izdala svoje bankovce za odkup vojaških jenov, ki sedaj krožijo na tem področju. Tudi Koreja, Formoza in Sahalin bodo prvič prispevali k vojnemu proračunu Japonske. Vsi prispevki omenjenih dežel znašajo 4 milijarde jenov. Kakor doslej tudi v bodoče ne bodo prispevale k vojnim izdatkom suverene države, kakor so Mandžurija in nova Kitajska. Kitajska še nasprotno prevzema znatne premoženjske vrednote na podlagi januarske izjave japonske vlade o povračilu koncesij. Kitajska dobi tudi vse premoženjske vredn te prejšnjih anglosaških koncesij v Šanghaju in Tiencinu in v ostalih kitajskih lukah, ki obsegajo poleg raznih zgradb in skladišč tudi tvornice, ladjedelnice itd. Vse te premoženjske vrednote se postopno izročajo v last nankinški vladi. V zvezi s proračunom še poročajo, da se ceni letošnji narodni dohodek Japonske na 50 milijard; od tega narodnega dohodka gredo za vojne izdatke tri četrtine.

Oglasi v »Jutru« imajo vedno uspeh!

†

Bog je poklical k Sebi našo preljubo mamo

OBLAK JERICO

ki je previdena s svetimi zakramenti v svojem 76. letu starosti danes dotrpela.

Pogreb bo v četrtek 18. februarja 1943 ob 10. uri.

Znance in prijatelje prosimo, da se rajne spominjajo v molitvi.

Dol. Logatec, dne 16. februarja 1943.

LJUDMILA, RAFAELA, FRANCE, GABRIEL, IVANKA, SLAVKO, BOGDAN, s svakinjami in svaki ter vsem sorodstvom

KULTURNI PREGLED

Pogled v evropsko operno produkcijo

Glasbeni kronist ženevskega mesečnika »Le Mois Suisse« priobčuje v zadnjem zvezku te revije podatke o evropski operni produkciji v lanskem letu. Njegov pregled kaže, da Modrice niso molčale niti v četrtem v jnem letu, marveč uveljavljajo svoj blagodejni vpl v povsod, kjer je le mogoče.

»Vihar« kot operna skladba.

Marcel Sénéchaud poroča posebno obsežno o novi operi švicarskega skladatelja Heinricha Sutermeistra »Die Zauberinsel«, ki je imela lani 30. oktobra krstno predstavo v draždanski Operi in na to še v raznih drugih nemških in švicarskih gledališčih. Sutermeister je sin švicarskega pastorja in se je rodil l. 1910. v Feuerthalnu pri Schaffthousu. Samorasla umetniška pot ga je razodela v Parizu, kjer je spoznal z ene strani Debussyjevo glasbo, z druge pa trdne glasbene konstrukcije Stravinskega in Honeggerja. Prvič je opozoril na se, ko je l. 1933. v natečaju monakovskega radia prejel nagrado za svoje »Barocklieder«. Sutermeistrovo delo očitno navdihuje veliki gledališki čarovnik Shakespeare. Prva njegova opera se imenuje »Romeo in Julija« in je dosegla lep uspeh. »Čarobni otok« pa je inspiral »Vihar«. Vsebino Shakespearove poslednje tragedije si je skladatelj sam zgostil v libreto z dvema dejanjema in prologom. Ni se verno oklenil Shakespearove zamisli v »Viharju«, marveč je vnesel v svojo opero to ali ono tudi iz drugih pesnikov 16. in 17. stoletja. Opera »Čarobni otok« je zgrajena na ideji, da so krhke in minljive vse stvari na zemlji in da je večna samo ljubezen. Med tolikimi pesimističnimi in zagrenjenimi skladbami tega časa preveva Sutermeistrovo opero neka radostnejša nota. V prologu se pokaže ladja na morju in na nji razmišlja napeljski kralj Alonso. Med tem pa divja vihar in »glas časa« poje: Lepota tega sveta minneva — kakor veter, ki nikdar ne obstane — kakor cvetka, ki komaj vzcvete — in že onemogla klone k zemlji . . .«

V prvem dejanju vidimo Prospera na njegovem otoku, pojavi se Ariel, ki je spet umiril morje in poroča svojemu gospodarju o tem, kaj je bil storil. Na to se vzbudi iz spanja mladi Ferdinand, pride tudi kralj Alonso, ki išče sina, tik pred vmesnim zastorom se razvija učinkoviti dvogovor pijanega Trincula in Stefana, a v drugi sliki prvega dejanja se pokaže Prosperova celz z Mirando, čije pojav je združil skladatelj s posebno toplimi glasbenimi poudarki. V močnem duá pripoveduje Prosper hčeri svojo tragično usodo, pojavi se nakazen divjak Kaliban, Ariel predstavi Ferdinanda Mirandi, ki nato zaspi, uspavana od petja in plesa dobrih duhov. V drugem dejanju pokaže prva slika Alonsa, ki še vedno išče svojega zgubljenega sina. Dobri duhovi in furije spremljajo Ariela in njegovo družbo ter jih zapletejo v fantastično kolo. Drugi del te slike uvaja važen prizor Kaliban-Stefano-Trinculo, ki zlasti v kontrastu s prejšnjimi prizori učinkuje docela šeksp'rsko. Druga in zadnja slika nas vodi pred Prosperovo celo, kjer Ferdinand ponižno izpolni nalogo, kakor mu jo je naložil čarovnik. Arjel in množica nimf privedejo Mirando. Nastane ljubezenski prizor. Pompozni finale zvrsti postopoma vse osebe okrog Prospera, ki velikodušno odpušča svojim sovražnikom ter združi dvojico Miranda - Ferdinand. Opera se končuje s poveličevanjem ljubezni: »Sonca, zemlje — zvezde, vse izginja — samo ljubezen ostaja.«

Glasbeno se Suterme'strovemu delu pozna vpliv »nemškena Stravinskega«, skladatelja opere »Carmina Burana« Orffa, vendar je njegov švicarski učenec v tej operni skladbi pestrejši in učinkovitejši. Instrumentalni part je zmanjšan v korist vokalnega, zborovski glasovi, kakor so »glas časa«, »glas prokletstva«, »glas vetrov«, imajo važno vlogo. Solistčnih partij je osmero. Glasba te opere ima povsod neposreden učinek in nikjer ne pade v retoriko ali v intelektualno igračkanje, ostajajoč na vsej črti zvesta svoji dramatični funkciji.

Nova »Sneguljčica«

Druga zanimiva novost švicarskega gledališča je nova »Sneguljčica«, ki jo je Felix Weingartner priredil po Schubertovih skladbah na besedilo muzikologa Maaga ki ga je navdihnila slovečа Grimmova pravljica. Opera je imela uspešno krstno predstavo v Baslu, kjer je dosegla takoj v prvi sezoni 26 predstav; z enakim uspehom so jo uprizorili v Bernu, letos pa je na repertoarju gledališč v Zurichu, Lucernu, Schaffthouse in B'enne-Soleure. V francoskem tekstu jo je dajalo v začetku decembra ženevsko gledališče, sedaj pa pride po vsej verjetnosti še na oder v Lausanni. Uspeh te opere je pač v nemali meri posledica popularne vsebine, ki je znana tudi iz filma, dalje Weingartnerove prav srečne prireditve Schubertove glasbe. Sénéchaud pa graja prenaivni libretto, spričo katerega je sicer sporni film Walta Disneya prava poetična stvaritev.

Straussov »Capriccio«

V monakovskem opernem gledališču je bila krstna predstava najnovejše operne skladbe Richarda Straussa »Capriccio«. Sloveči nemški skladatelj je čital neko knjigo opata de Castija »Primo la parola, dopo la musica« in se je pri tem domislil, da bi izdelal nekak djalog med poezijo in glasbo, ki naj bi bil na neki način uvod v eno izmed njegovih zadnjih opernih skladb »Daphné« ali »Liebe der Danaë«, ki juje bil takrat pripravljal. Ko je ta načrt zaupal svojemu sedanjemu glavnemu sodelavcu, dirigentu Clemensu Krausu, ga je le-ta pridobil za to, da je ob njegovem sodelovanju razširil snov v scenično dejanje, ki je kmalu poprijelo operno obliko. Tako je nastal »Capriccio«, »glasben razgovor v enem dejanju«, ki pa traja približno dve uri in pol. Dejanje se odigrava l. 1775 v Parizu v salonu neke grofice. Nastopajo poleg glavnih oseb — pesnika in glasbenika — še igralka Clairon (zgodovinska oseba), njen zaščitnik neki grof, gledališki ravnatelj, dvojica »belkantistov«, neka plesalka in kot komična figura gledališki šepetalec.

Nemške novosti v Parizu

V zasedenem Parizu dajejo sedaj v večjem številu nemške opere. V Velikі operi so igrali v zadnjem letu nekatere, ki so bile že prej v francoskem repertoarju (Beethovnov »Fidelio«, Wagnerjev »Leteči Holandec«, Straussov »Kavalir z rožo«), uprizorili pa so tudi nekatere docela nove skladbe Med njimi je bil balet Werneria Egka »Joan di Zarissa«, ki ga je koreografsko naštudiral Serge Lifar tako, da je bil avtor sam prijetno presenečen. Med novostmi nemške vojne operne produkcije, ki jih je mogel spoznati gledališki Paris, sta Pfitznerjeva »Palestrina« in Reyerjeva »Salambo«.

Živahna produkcija novih oper

Sedanja sezona milanske Scale navaja med deli, ki se izvajajo ali se bodo izvajala Orffovo »Carmina Burana«, Artura Honeggerja »Amphion«, Bila Bartoka »Čudoviti tolovaj« in Casellova »Donna Serpente«. Kraljeva Opera v Rimu je takisto napovedala odnosno med tem delno že izvedla nekatere novosti, med katerimi posebno zanimajo Malipierov »Capriccio di Callot«, Dallapiccola »Volo di notte«, Petrassija »Coro di morti« in izvedba slovečega »Woszecka«, dela Albana Berga.

Zadnje dni januarja je bila v Berlinu krstna predstava nove opere Švicarja Othmarja Schoecka »Schloss Durande«, namenjena prvotno za zuriški festival v juniju t. l. Kronika opernih dogodkov v sedanjem vojnem času pa bi bila nepopolna, če bi ne omenili značilnega poizkusa Opere v Stuttgartu, ki je izvajala več kakor mesec dni samo operne skladbe še živečih avtorjev, v vsem 32 predstav. Tako so bile izvajane opere: Paula Graenerja »Friedemann Bach«, Othmarja Gersterja »Enoch Arden«, P. Grotheja »Nacht mit Casanova«, C. Orffa »Carmina Burana«, H. Reutterja »Dr. Johannes Faust«, Josefa Haasa »Tobias Wunderlich«, H. Sutermeistra »Romeo in Julija« Pfitznerja »Palestrina«, Richarda Straussa »Kavalir z rožo«, »Arabella«, »Ariadna na Natosu« in »Daphne« ter balet »Joan de Zarissa« Wernerja Egka.

Kronika

* **Smrt rezervnega generala.** V Crevacuoreu je umrl rezervni general ing. Rafaele Ragazzoni. Da bi ustregli želji, ki jo je izrazil pokojnik pred svojo smrtjo, so ga svojci pokopali ob spremstvu najožjega sorodstva.

* **Smrt viteza železnega križa.** Na vzhodni fronti je padel stotnik Horst Kerfin, poveljnik čete v padalskem lovskem polku, ki si je v vojni na zapadu pridobil odlikovanje viteškega križca.

* **Nov predsednik deželne uprave v Gorizii.** Za predsednika pokrajinske administracije v Gorizi je bil imenovan namesto odstopivšega odvetnika Carla Venutija comm. Gino Morassi. Novi predsednik je vojni invalid, udeležil se je legionarske ekspedicije na Fiume ter je član fašistične stranke že od njenega začetka.

* **Rdeči križ pomaga prebivalstvu na Korziki.** Na Korziki vzbuja živahno zanimanje kolona italijanskega Rdečega križa, ki potuje s štirimi sanitetnimi avtomobili od kraja do kraja ter nudi Korzičanom ambulančno pomoč. Avtomobile spremljajo zdravniki specialisti.

* **Film o baročni umetnosti in Berniniju.** Na pobudo italijanskega ministrstva za ljudsko vzgojo je Cineteca Italiana izdelala kulturni film, ki prikazuje Berninijevo umetnost v Rimu ter dela tega mojstra v vatikanski bazliki.

* **Zgodovina italijanskega filma.** Italijanska založba Esperia napoveduje izdajo zgodovine o italijanskem filmu. Ministrstvo za ljudsko vzgojo je rokopis odobrilo in zdaj pojde delo v tisk.

* **Popis zdravnikov.** Rimska vlada je na podlagi posebne odredbe določila popis vseh zdravnikov moškega in ženskega spola, rojenih v letih 1914, 1915 in 1916. Zdravniki teh letnikov morajo biti vedno na razpolago za pomoč civilnemu prebivalstvu in bodo pozvani v službo, kadar se bo izkazala potreba, z javnimi razglasi.

* **Ljudskošolski pouk po radiu.** Na podlagi uspehov, ki so bili doseženi z radijskimi lekcijami za srednješolce, je bilo sklenjeno, da se začne pouk po radiu tudi za ljudskošolske otroke. Ministrstvo za prosveto v Rimu je izdelalo tozadevni načrt in prva takšna oddaja je bila v torek, 16. t. m. Pouk se bo vršil ves čas poletnih počitnic, zaenkrat pa je določen program od 16. februarja do 15. junija. Vsak teden bodo oddajali po dve lekciji, in sicer ob torkih in petkih ob 16.30. Vsaka lekcija bo imela tri oddelke, ki bodo trajali skupno 24 do 30 minut.

* **Predsednik Društva invalidov na pogrebu generala Rasponija.** V Bologni so te dni pokopali vojnega invalida generala Testija Rasponija, predsednika ondotne organizacije invalidov, ki je umrl po dolgi bolezni. Njegovega pogreba se je udeležili tudi Carlo Delcroix predsednik splošne organizacije za vojne pohabljence v Italiji.

* **Poroka majorja Golloba.** Preteklo nedeljo se je na graškem magistratu poročil major Gordon Gollob, odlikovanec s hrastovim listom z meči in briljanti, z gdč. Elizabeto Lüningovo. Poročnemu obredu je poleg zastopnikov stranke, vojske, prijateljev in sorodnikov Gollobove družine, prisostvoval tudi gauleiter Uiberreither. Po nagovoru stanovskega uradnika, ki je novoporočencema čestital tudi v imenu župana, sta si mlada zakonca izmenjala prstane, potem pa jima je želel srečo v življenju gauleiter Uiberreither. Ko sta novoporočenca zapuščala magistrat, ju je prebivalstvo prisrčno pozdravljalo in jima čestitalo.

* **Na smrt obsojen zločinec.** Pred posebnim sodiščem na Dunaju je stal 60letni Alojz Ramharter, ki je bil že večkrat kaznovan zaradi tatvine. Lani od avgusta do oktobra je na Dunaju in v Badnu ponovno nakradel za 1200 mark gotovine in raznih predmetov Kot zločinec iz navade je bil obsojen na smrt.

IZ LJUBLJANE

u— **Nov grob.** Po kratki mučni bolezni je v 72. letu starosti preminil g. **Hans Seemann.** K večnemu počitku bodo dragega pokojnika spremili v sredo ob 16. iz kapele sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Za dežjem sneg.** Letošnji Valentin nam je prinesel neprijetno vremensko spremembo. Po krasnem, skoro pomladnem vremenu smo dobili spet naval juga. V ponedeljek zjutraj živo srebro po daljšem času ni padlo pod ničlo, beležilo je 0.4 stop. C. Čez dan se je ozračje ogrelo na 9.2 stop. C. Popoldne se je nebo močno pooblačilo. Včeraj zjutraj smo zabeležili 4.6 stop. C. Ljubljana je bila že zgodaj zadeževana. Deževalo je nato vse dopoldne, potem pa je začel v velikih kosmih naletavati sneg.

u— **Poročila se je gdč. Iva Geršakova** iz Ljubljane z g. inž. kemije Karlom Neu v Münchenu, dne 23. decembra 1942. Mnogo sreče!

u— **Spored klavirskega koncerta, ki ga** bosta izvajali naši priznani pianistki ga. Marta Bizjak in gdč. Silva Hrašovec, obsega dela treh literatur. Slovanska literatura je predvsem zastopana s tremi deli naših domačih avtorjev. Znana sta Osterc in Janko Ravnik, nov stopa v koncertno življenje Zvonimir Ciglič. Osterčeve skladbe, ki so vseskozi moderne smeri, so našemu občinstvu že dobro znane, prav tako pripada moderni struji Zvonimir Ciglič, ki izhaja iz Škerjančeve šole. Janka Ravnika pa poznamo kot odličnega pianista, ki je obogatil našo literaturo z marsikaterim delom trajne vrednosti. Dalje se bodo izvajali trije Balkanski plesi, ki jih je napisal Hrvat Tajčević in spadajo med najboljša in najkarakterističnejša dela v klavirski literaturi sploh. Z dvema skladbama je zastopan tudi Rus Prokofjev. Iz italijanske literature srečamo na sporedu Alattija, Gorgnija, Pick — Mangiagallija, ki jih igra ga. Bizjakova ter Pescettija in Busonija, ki je priredil Bachovo Ciakono ter ju izvaja gdč. Hrašovčeva. Iz nemške literature je na sporedu Brahms v izvedbi Hrašovčeve. Tako bomo imeli na tem večeru priliko slišati najrazličnejša dela in prepričani smo, da ju bosta obe naši domači umetnici, ki uživata pri nas že zelo lep sloves, izvedli z vso svojo umetniško ambicijo in tehnično spretnostjo. Koncert bo v petek 19. t. m. ob pol 7. zvečer v mali filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice.

u— **Obletnica požara starega gledališča.** Stari gasilski veteran Anton Pritekelj nam je za obletnico požara starega nemškega gledališča v Ljubljani poslal nekaj svojih spominov. Med drugim piše: Mlada kri me je kot 19letnega mladeniča gnala, ča sem l. 1882. prestopil k ljubljanskemu prostovoljnemu gasilnemu društvu. Tedaj je bilo treba predložiti društvu prošnjo in zdravniško spričevalo. Vsak gasilec je moral biti popolnoma zdrav. Stari gasilci nismo bili samo na papirju, zakaj če nas je z Gradu poklical strel, smo brez oklevanja hiteli bližnjemu na pomoč. Sodeloval sem pri gašenju neštetih požarov. Še dobro se spominjam, ko je v noči od 16. na 17. februarja l. 1887. v zgodnjih jutranjih urah zatrobil gasilski rog. Gorelo je staro nemško gledališče, kjer stoji danes poslopje Filharmonične družbe na Kongresnem trgu. Kot zajec sem skočil iz svojega ležišča. Gasilci smo tedaj pogumno nastopili. Izmed njih živiva še jaz in g. Franc Medic. — Istega leta je gorelo v Kamniku skladišče smodnika. Kamniški gasilci so poklicali na pomoč tudi ljubljanske. Odigravali so se grozni prizori. Ženske so vse vprek vpile, otroci so zbegani tekali sem in tja, gasilski patron sv. Florjan pa je čuval nad nami in Kamnikom, da vsi skupaj nismo zleteli v zrak. — Tudi požara v lunajskem opernem gledališču 8. decembra l. 1882. se dobro spominjam. Ogenj je izbruhnil med predstavo in je tedaj našlo smrt 447 ljudi. Na pomoč so bili poklicani tudi ljubljanski gasilci. — Na potres l. 1895. se prav tudi dobro spominjam. Ljudje so vsepovsod klicali gasilce na pomoč, mi pa smo pomagali, kjer smo mogli in marsikoga rešili iz razvalin.

u— **Danes, v sredo 17. t. m.** se bo začela predprodaja za VIII. simfonični koncert ki ga bo vodil naš priznani dirigent Drago Mario Šijanec. K nekaterim točkam sporeda navajamo naslednje. Webrova uvertura k operi »Euryantha« spada med najboljše in najmočnejše uverture svetovne literature. Delo je izredno efektno. Skladatelj Liszt, ki je bil tudi sijajen pianist, si je osvojil s svojim Koncertom za klavir in orkester v Es-duru ves svet. Nešteto-krat ga je izvajal z največjim uspehom Puccinijeva medigra iz opere Madame Lescaut je pesem v najlepšem pomenu besede in znana vsem stalnim obiskovalcem naše opere, saj se je delo ponovno izvajalo. De Micheli je napisal več suit in v svoji tretji suiti opisuje naravo. Naslikan je solnčni zahod, razpoloženje ob luninem svitu orisani so glasovi jutra pa tudi zmagoslavje solnca, ki prodre v beli dan. Na koncertu se bo izvajal 3. stavek, ki nam slika jutranje nastrojenje z vsemi njegovimi značilnostmi. Skladba izzveni silno idiličnо. Koncert bo zaključila plesna glasba iz znane Čajkovskega suite Rajanje cvetk, valčka izrednega blagoglasja in lepote. Nekaj več bomo spregovorili o Fibichovem Predvečeru v jutrišnji številki Koncert bo v ponedeljek 22. t. m. v velik. unionski dvorani ob pol 7. uri zvečer Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice

u— **Za poveličanje zlate poroke ge. Irme in g. inž. Antona Klinarja,** gradbenega direktorja v p., so njuni otroci ga. Josipina Oroszy in gg. kapetan bojnega broda Anton, tehnični direktor KID inž. Herman in bančni direktor Peter Klinar županu, generalu Leonu Rupniku, izročili 5.000 lir za onemogle stare Ljubljančane v mestnem zavetišču v Japljevi ulici. Iz darila jasno odseva plemenita dobrosrčnost, ki sta zlatoporočenca v njej vzgojila svojo družino. Zato jima bo najtoplejša ljubezen njunih otrok, spoštovanje naše javnosti in hvaležnost onemoglih starih Ljubljančanov pozlatila vedro starost. Ljubljansko županstvo izreka darovalcem prav posebno zahvalo tudi v imenu podpiranih z željo, naj bi se tudi drugi Ljubljančani ob tako veselih in častitljivih praznikih radi spominjali svojih manj srečnih bližnjih.

u— **Za onemogle stare Ljubljančane** v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je uslužbenstvo kartotečnega odseka mestnega preskrbovalnega urada podarilo 170 lir namesto venca na krsto pokojne ge. Franje Flegarjeve. Mestno županstvo izreka darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Za mestne reveže** je odbor Kreditnega društva Mestne hranilnice ljubljanske namesto osmrtnice za pokojnim članom odbora g. Ignacem Bankom naklonil 500 lir. Za podporo revnim prisrčna zahvala.

u— **Sv. maša zadušnica** ob obletnici smrti blagopokojnega g. Leona Eržena, prof. trg. akadem., se bo darovala v četrtek 18. t. m. ob pol 9. v frančiškanski cerkvi.

u— **Zelenjadna semena** dobe podružnice in člani pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu v Frančiškanski ulici št. 6-I. — Vrtnarski odsek SVD.

Italijanski protijetalski položaj na bojišču Zapadne Afrike

u— **Prijave radijskih aparatov. Rok za** vložitev prošenj za uporabo radijskih aparatov poteče 21. t. m. Prošnje se morajo vložiti v Ljubljani pri Kr. Kvesturi. Z ozirom na visoko število zainteresiranih sestavlja prošnje proti malenkostnemu honorarju pisarna tolmača za italijanski jezik Pred Škofijo 15.

u— **Filmska igralka — Ljubljančanka!** V filmu »Anuška«, ki ga te dni predvaja kino Matica, igra eno glavnih vlog gdč. Fify Hille, katere filmsko ime je Ellen Hille.

u— **Nesreče.** V zadnjih dneh je prišlo na zdravljenje v ljubljansko splošno bolnišnico spet več ponesrečencev. Dveletna hčerka delavca Danica Debeljakova iz Ljubljane se je oparila. Tudi 47 letni delavec Alojz Smole iz Ljubljane se je oparil z lugom po obrazu. V desnico se je vsekal 17 letni posestnikov sin Andrej Štrubelj z Rudnika, v levico pa se je vsekal 18 letni sin posestnika Franc Peček iz Sodražice. Na cesti je padel in se potolkel po glavi 56 letni brusač Mihael Breščak iz Ljubljane. Po stopnicah je padel in se potolkel po obrazu 37 letni delavec Ignac Krapež iz Ljubljane. Pri sankanju si je zlomil desno nogo 12 letni posestnikov sin Ivan Petrič z Iga. Levico si je poškodoval 50 letni posestnik Ivan Pečnik iz Ljubljane. 35 letna zasebnica Hedvika Manerjeva iz Ljubljane se je vsekala v levico.

Rdeči križ poroča

Zaupnik vojnih ujetnikov v Oflag VI C (Osnabrück - Eversheide) poroča, da prihajajo za ujetnike v navedenem taborišču paketi, ki niso opremljeni s predpisanimi paketnimi listi (Packetschein). Radi tega jih komanda taborišča **ne** izroča naslovnikom. Interesenti se opozarjajo, da opremijo pošiljke za to taborišče brezpogojno s paketnimi listi.

Z Gorenjskega

Z Golnika. Vodja internega oddelka bolnišnice na Golniku dr. Oton Altenstrasser je bil odlikovan s častnim znakom za nemško ljudsko nego 3. stopnje. — Zdravnik dr. Herman Samunigg pa je bil v priznanje posebnih zaslug povišan v višjega tabornega vodjo nemškega Rdečega križa.

V Žabnici je bilo nedavno sklicano večje zborovanje kmetov. Govorila sta okrožni kmetijski vodja Elxelsberger in štabni vodja Neumayer o potrebi povišanja proizvodnje in o sedanjih dolžnostih kmetov, da doprinesejo svoj delež za končno zmago.

V Šmartnem pod Šmarno goro vodi skrbstvo za vojne žrtve Andrej Žare iz Gorenjih Pirničč. Od novembra lani je naraslo število vojnih žrtev na 97 članov Imetniki velike srebrne kolajne za hrabrost prejemajo letno 60 mark doklade.

Nov oder na Jesenicah. Nemški oder jeseniškega združenja Kraft durch Freude se je nedavni večer predstavil občinstvu. V kinski dvorani Doma Stranke so predvajali znano ljudsko igro »Revček Andrejček«. Predstavo je vodil Viljem Termot. Sodeloval je godalni orkester KID.

V Litiji je 6. t. m. bilo sklicano zborovanje, na katerem je nastopil kot govornik okrožni vodja Piltz iz Kamnika. Poveličeval je junaški boj na vzhodu, ki v zgodovini nima primere. Naslednji dan je okrožni vodja govoril še v Kresnicah.

V Črnučah je prevzel vodstvo krajevne skupine župan inž. Ernest Seiger. Njegov prednik carinski tajnik Krassell je namreč prestavljen v Celje. Okrožni vodja Piltz se je odhajajočemu zahvalil za dosedanje delo in je uvedel novega vodjo v službo.

V Poljanah sta umrla Silva Oblakova in Francka Stanovnikova-Potočnikova. V januarju je bilo v Poljanah četvero rojstev.

Zdrav rod. V Bohinjski Bistrici so v januarju zabeležili 3 rojstva in samo 1 smrtni primer. Po navadi izkazujejo statistike vsak mesec v bohinjskem kotu znaten presežek rojstev nad smrtnimi primeri.

Iz Spodnje Štajerske

Smrt na vzhodni fronti. Zadnji čas so padli na vzhodni fronti naslednji spodnještajerski rojaki: grenadir Franc Zaletel, steklar iz Hrastnika, 28-letni Herman Held, višji desetnik pri planinskem polku, odlikovan z železnim križcem 2. stopnje, doma iz Limbuša ter 21-letni prostovoljec v nekem planinskem polku Karel Ciuha, doma iz Ptuja.

Na tečajih za delovodje na Dunaju (Weidlingen), je bil od 31. januarja do 6. februarja poseben tečaj za obratovodje in delovodje s Spodnjega Štajerskega. Mariborski dnevnik poroča obširneje o tem tečaju in pravi, da so bili tečajniki zelo dobro oskrbovani. Poslušali so celo vrsto predavanj, zlasti o vojnem gospodarstvu, o načrtnem razbistrovanju delavstva, o dvigu proizvodnje po organični ureditvi obratov in o podobnem.

Trio di Trieste v Celju. Po Evropi dobro znani Trio di Trieste bo 24. t. m. gostoval v Celju na povabilo mestnega prosvetnega urada. Sodelujejo: Dario de Rosa, (klavir), Ranto Zanettovich (violina) in Libero Lana (čelo). Vsi trije umetniki uživajo velik sloves. Na sporedu so: Mozart, Beethoven in Novak.

Iz spodnještajerskega življenja. V Ptuju so pretekli teden zabeležili 10 porodov in nobenega smrtnega primera. Poročili so se: Anton Vidovič in Marija Poslančičeva, Rudolf Trojnko in Jerica Letonjeva ter Alojz Lajh in Katarina Marinšková. V Slovenji vasi sta se poročila Stanko Galun in Marija Glažarjeva. Na Pragerskem so isti teden zabeležili 5 porodov, na Teharju pa 5. Poročili so se na Teharju: Mirko Rezar in Ana Hrovatova ter Miha Rozman in Polonca Kozmusova. V Slovenski Bistrici se je v januarju rodilo 22 otrok, umrlo pa je samo 5 oseb. Poročila sta se France Gašparič in Pepca Ozimičeva.

Prosvetno zborovanje je bilo 6. in 7. t. m. v Marenbergu, kamor so bile sklicane dekliške voditeljice vsega mariborskega deželskega okrožja. Obravnavale so delovni načrt za prihodnje mesece, še prav posebno za prosvetni teden v marcu. Prirejena je bila vzorna lutkovna predstava. Dekleta so se vežbala v petju in ljudskih plesih.

Navodila za mariborsko ženstvo. Dne 12. t. m. je bilo v Mariboru sklicano zborovanje vseh sodelavk pri ženskem uradu za mariborsko mestno okrožje. Deželna ženska voditeljica dr. Smitahlova je predavala o ženskih nalogah v sedanji vojni, kjer je treba pomagati ne samo sebi, marveč tudi sosedu, negovati ranjence, službovati na kolodvorih, šivati po šivalnicah ter voditi otroške skupine. Mnoga mesta, ki so jih doslej imeli moški, morajo zdaj zavzeti ženske. Nato je predavala namestnica dr. Delpinova o tem, da je treba nemškemu narodu ohraniti čisto kri ter je zaključila z besedami: »Človek sam ni nič, narod je vse.«

Šolanje nevest v celjskem okrožju. Pri raznih krajevnih skupinah celjskega okrožja se vršijo tečaji, v katerih se šolajo neveste in mlade matere v sodobnem gospodinjstvu. Strokovne učiteljice jih urijo v kuhanju ter v negi zdravja in dojenčkov.

Graško gostovanje v Studencih. V soboto večer je graški ljudski oder gostoval v gledališki dvorani krajevne skupine Heimatbunda v Studencih. Gostje so uprizorili Hermana Demena kmečko komedijo v treh dejanjih »Hiša gori«. Komedija je zabavala občinstvo.

Možu je sledila v smrt. Nedavno smo poročali, da je umrl znani gostilničar pri Zelenem travniku v Celju, Anton Reberschagg. Zdaj mu je sledila v smrt zvesta žena Ana. Stara je bila 62 let, doma iz Levarjeve družine na Vranskem. Pokopali so jo v nedeljo popoldne.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 17. februarja ob 17.30: **Ples v Trnovem.** Red A.

Četrtek, 18. februarja ob 17.30: **V Ljubljano jo dajmo!** Premiera. Red Premierski.

Petek, 19. februarja ob 15.: **Primer dr. Hirna.** Izven. Cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 20. februarja ob 17.30: **Mirandolina.** Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Nedelja, 21. februarja, ob 14.: **Deseti brat.** Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Ob 17.30: **V Ljubljano jo dajmo!** Izven. Cene od 20 lir navzdol.

*

C. Golar: »Ples v Trnovem«. Burka v treh dejanjih. Osebe: Češnovar — Cesar, Lojze — Drenovec, Polona — Gorinškova, Metka — Levarjeva, Mica — Rakarjeva, Mina — Starčeva, Poldka — Remčeva, Tone — Bratina. Režiser: Milan Skrbinšek, scenograf: inž. arh. E. Franc.

Premiera Ogrinčeve veseloigre v treh dejanjih »V Ljubljano jo dajmo!« bo v četrtek za red Premierski. Zasedba vlog je sledeča: Srebrin — Cesar, Rotija — P. Juvanova, Marica — Levarjeva, Cena — Starčeva, dr. Mirko Snoj — Drenovec, Pavle — Peček, Neža — Rakarjeva, notar — Košuta, priči: Benedičič in Brezigar. Režiser: Milan Skrbinšek, scenograf: inž. arh. E. Franz.

OPERA

Sreda, 17. januarja, ob 17: **Sestra Angelika. — 7. simfonija.** Red Sreda.

Četrtek, 18. februarja ob 17: **»Beg iz seraja.** Red Četrtek.

Petek, 19. februarja: zaprto. **(Generalka).**

Sobota, 20. februarja ob 17: **Janko in Metka.** Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 21. februarja, ob 16.: **Thais.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

*

Puccini »Sestra Angelika« — Beethoven: »7. simfonija«. V Puccinijevi enodejanski operi pojejo: Angelika — Heybalova, kneginja — Golobova, opatinja — Poličeva, sestra gorečnica — Karlovčeva, učiteljica novic — Stritarjeva. Režija in scena: R. Primožič. — V Beethovnovi 7. simfoniji so štirje stavki, na katere so napravljene sledeče koreografije: 1. Stvarjenje, 2. Zemlja, 3. Nebo, 4. Uničenje. Solo plešejo: Bravničarjeva, Japljeva, Kirbosova k. g., Remškarjeva, Kirbos in Pogačar. Sodeluje pomnoženi baletni zbor. Koreografija je M. Kirbosova, dirigent večera: A. Neffat.

Premiera Humperdinckove opere »Janko in Metka« bo v soboto za red Premierski. Libreto po znani otroški pravljici je delo Adelheid Wette, prevedel ga je N. Štritof. Humperdinck je znan kot komponist v wagnerijanskem slogu in spada med solidne skladatelje nemške šole. — Peli bodo: Janka — Golobova, Metko — Mlejnikova, čarovnico — Karlovčeva, očeta — Janko, mater — Polajnarjeva, Trosi-možka — Barbičeva, Rosi-možka — Urbančičeva. Dirigent Niko Štritof, režija in scena C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Goldvin, načrti za kostume: J. Vilfanova.

SPORT

Še naprej — tabletenis

Tri nedelje tekmovanja med 9 najboljšimi igralci treh ljubljanskih klubov

Tekmovanje reprezentančne skupine v table-tennisu. Sportna sekcija »Hermes« priredi z dovoljenjem O. N. D. in sodelovanjem S. K. Korotana in Mladike v 21. in 28. februarju ter 7. marca, vsakokrat s pričetkom ob 9. uri tekmovanje reprezentančne skupine. V tej skupini so po trije najboljši igralci vsakega gori naštetih klubov. Tekmovanje se vrši tako, da igra vsak tekmovalec z vsakim na točke. Svrha tega tekmovanja je ugotoviti najtočnejšo rang-listo ljubljanskih igralcev. Vsako nedeljo se bodo odigrala po tri kola in občinstvo bo moglo videti lepo število jako napetih, izenačenih tekmovanj. Da bo pregled tega tekmovanja lažji, bo vodstvo turnirja izdalo tabelo iger in vrstni red igralcev, ki ga bo določil žreb. Prvi trije plasirani igralci prejmejo lepa, praktična spominska darila. Igra se le z »Olympia« žogicami. Občinstvo in ljubitelji tega sporta se vabijo, da v velikem številu posetijo to prireditev, ki se bo vselej vršila v dvorani hotela Miklič, vhod poleg Grafike, kajti videli bodo borbe, ki bodo odgovarjale tudi najrazvajenejšemu gledalcu. Vstopnina iz propagandnih ozirov primerna.

Japonske beležke

Le redko prihajajo sportne vesti iz Japonske do nas v Evropo. Brzojav in prekomorski kabel morata danes prenašati važnejše informacije. Iz majhnega števila beležk, ki pa tu in tam le prodrejo semkaj iz sportnega življenja na Daljnem vzhodu, lahko sklepamo, da je v deželi vzhajajočega solnca še zmerom vse živo po sportnih igrališčih in stadjonih in da so sportniki tamkaj marljivo na delu ne glede na vojno in njene zahteve.

Gotovo je, da sta vojna in njena oborožitev vospredju vsakdanjega življenja na Japonskem, toda tudi nadaljevanje sportnega udejstvovanja smatrajo onstran Tihega morja za zelo važno nalogo v vojni. Zato se vsa različna tekmovanja nadaljujejo kar se le da v nekrnjenem obsegu.

V Harunse so bile pred kratkim v navzočnosti princa Takamaca zaključene velike zimskosportne prireditve, ki so pokazale, da sinovi Japonske tudi v tej sportni panogi stalno napredujejo in bodo kaj kmalu na višini svojih evropskih učiteljev — predvsem Nemcev. V hitrostnem drsanju je neki Hiroka prav ob tej priliki dosegel nov japonski rekord na progi 5000 m, ki jo je predrsal v času 8:44. V celotni oceni je zmagala Vzhodna Kitajska nad Mandžukuom, čeprav je učinkovalo kot prava senzacija, da so hokejisti iz Mandžukua gladko porazili vzhodnokitajske prvake z univerze Meiji.

Izredno privlačen za prijatelje sporta na Japonskem je bil tudi nedavni rokoborski turnir, ki je trajal 15 dni in na katerem je bilo ves ta čas okrog pol milijona gledalcev. Borbe so bile silno napete, toda nazadnje so pokazale le, da so stari še zmerom močnejši od mladih. Stari prvak Futaba, ki je že enajstič zaporedoma prišel do prvenstvenih časti, čeprav je imel skoraj za 10 let mlajše tekmece.

Tudi iz japonskega plavalnega tabora je prispelo nekaj razveseljivih vesti. Pri moških se je prerinil v ospredje neki Murama, ki je na progah do 400 in 800 m v crawlu postavil nove državne rekorde. Vrste starejših aktivnih plavalcev so sicer nekoliko razredčene zaradi vpoklicev v vojaško službo, toda namesto njih so prišli mlajši, ki tudi ne mislijo zaostajati. Od prejšnjih »kanonov« se je pred tedni pojavil na startu neki Honda, ki je brez pravega treninga zabeležil prav dobro znamko 1:01.4 na 100 m prsto.

Močan razmah je med tem doživelo plavanje med zastopnicami nežnega spola. Šele 16letna Fumino Hatano je utegnila sezono zaključiti kar s štirimi novimi rekordi, in sicer na 100 m (1:14.2), na 200 m (2:40.4), na 300 m (4:11.6) in na 400 m (5:40). Druga dobra moč, Miyoko Anni je na prsni progi do 200 m tudi prekosila stari državni rekord z novo znamko 2:50.8.

V nekaj vrstah

Čudovito in pretresljivo zgodbo pripovedujejo o odličnem španskem plavalcu Juanu Percezu, ki je bil pred leti iz strahu izgubil dar govora, zdaj pa je pred kratkim zmagal v neki težki plavalni tekmi in prav takrat spet spregovoril prve besede. Mož je svoje čase služil kot mornar na tovornem parniku in si je v nekem zalivu Indijskega morja skupno s svojim tovarišem zaželel hladilne kopeli. In kmalu nato je bil Percez priča, kako je morski volk potegnil njegovega tovariša v globino. On sam je zlezel na kopno, toda izustiti ni mogel nobene besede več. Kljub tej nesreči je še zmerom pridno plaval in spravil marsikatero zavidljivo zmago. Nedavno je prišel prvi na cilj v težki borbi z mnogimi boljšimi tekmeci in veselje ga je prevzelo tako, da je jecljaje, toda resnično vzkliknil: Zmaga, zmaga... Poročila ne vedo povedati, ali se je Percezovo stanje pozneje še bolj popravilo.

Znana danska prsna plavačica Inge Sörensen, ki je — 12 let stara — na berlinski olimpiadi l. 1936. zasedla tretje mesto na progi 200 m prsno in prejela za to bronasto kolajno, misli postati plavalna učiteljica in se za zmerom umakniti iz tekmovalnega sporta v vodi. Zelo mlada bo šla Sörensonova med sportne vzgojitelje, toda na Danskem je ta kariera za ženske izredno priljubljena. Saj je znano, da si njena še slavnejša rojakinja Ragnhild Hveger tudi prizadeva, da bi odšla med plavalne učiteljice.

Na vzhodni fronti je padel znani tirolski smučar in smuški skakalec Josip Gumpold, ki je priboril nemškemu smučarskemu sportu marsikatero lepo lovoriko.

SGARAVATTI SEMENTI S. A.
PADOVA
Sementi di Ortaggi — Foraggi. ecc.
Semena za zelenjavo — krmila itd.
Chiedere offerte - Zahtevajte ponudbe

Radio Ljubljana

SREDA, 17. FEBRUARJA 1943-XIX.

7.30 Slovenska glasba. — **8.00** Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — **12.20** Plošče. — **12.30** Poročila v slovenščini. — **12.45** Lahka glasba. — **13.00** Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — **13.10** Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — **13.12** Orkester vodi dirigent Petralia. — **13.45** Operna glasba na ploščah. — **14.00** Poročila v italijanščini. — **14.10** Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini. — **14.30** Na harmoniko igra Vlado Golob. — **15.00** Poročila v slovenščini. — **17.00** Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — **17.15** Pesmi in napevi. — **17.35** Koncert sopranistke Margherite Orsi. — **19.00** »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. — **19.30** Poročila v slovenščini. — **19.45** Simfonična glasba. — **20.00** Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — **20.20** Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — **20.30** Verdi: Rigoletto. — V odmorih: predavanje v slovenščini; zanimivosti v slovenščini. — Po končani operi poročila v italijanščini.

Po najnovejši naredbi št. 15 Visokega Komisarja morete sedaj

VZETI VAŠ RADIJSKI APARAT IZ URADNE SHRAMBE ALI SI NABAVITI NOVEGA

Interesenti morajo vložiti prošnje za to pri Kr. Kvesturi.

Zaprositi morajo tudi oni, ki imajo dovoljenje za aparat, ker so ta dovoljenja z naredbo razveljavljena. — Rok za te prošnje je kratek in sicer le do 20. februarja t. l.

POJASNILA in TISKOVINE dobite pri TRGOVCIH Z RADIJSKIMI APARATI V LJUBLJANI.

Mali oglasi

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30 za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.— Najmanjši iznos za te oglase je L 7.— — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso L —.60 za dajanje naslova ali šifro L 3.— Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—

Hišni posli iščejo službe

Dekle,
mirno in resno, zmožna meščanske kuhe ter vseh hišnih del, želi službe pri manjši družini s 1. marcem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Resna«. 2602-1

Dekle
vajeno samostojnega gospodinjstva, išče službo s 1. marcem k manjši družini. Ponudbe pod »Dobra spričevalae« na ogl. odd. Jutra. 2595-1a

Mlado dekle,
ki ima veselje do otrok išče službo za 1. marec. Ponudbe pod »Zanesljiva« na ogl. odd. Jutra. 2593-1

Hišni posli dobijo službo

Postrežnico
za opravljanje sob in stopnišča, dnevno par ur dopoldne, iščemo. Predstaviti se dopoldne. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2326-1a

Gospodinja,
starejša oseba, zdrava, popolnoma sama, dobi stalno zaposlitev. Trsatska 5. Vič. Pražarna »Slast«. 2601-1a

Dekle
dobi službo v trgovini. Naslov v ogl. odd. Jutra. 2614-1a

Uradništvo išče službe

Praktikantka
s prakso v trgovski pisarni išče brezplačno zaposlitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marljiva«. 2610-2

Vajenci(-ke)

Frizersko vajenko
sprejme takoj Popit Viktor. Cankarjevo nabrežje 3. 2616-44

Pouk

Abiturient
študent glasbe išče mesto instruktorja, domačega učitelja ali kako drugo primerno zaposlitev. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Instruktor«. 2618-4

Kupim

Črne detelje
rabimo nujno tudi 1.000 kg. Kupujemo jo v Ljubljani in v Radohovi vasi. Obenem nudimo 97% očiščeno deteljo in vsa druga semena za vrt in polje. Zahtevajte cenik. Sever & Komp., Ljubljana. 2482-7

Otroški voziček
kupite, prodajte ali zamenjajte pri tvrdki »Promet« (nasproti Križanske cerkve). 2274-7

Srebrne predmete
kupujem, plačam po najvišji ceni. Pridem ogledati na dom. Ponudbe pod »Srebro« na ogl. odd. Jutra 2273-7

Čevlje ali škornje,
št. 45—46, moške, dobro ohranjene, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Čevlji št. 45—46«. 2607-7

Vinsko vago
za merjenje stopinj vinu, sistema Mailgram kupim. Ker mi ime te tehtnice ni povsem znano, omenjam, da je postopek merjenja v zvezi s kuhanjem vina. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Vinska vaga«. 2606-7

Prevleke (kapne)
za odeje, brezhibne in dobrega platna želim kupiti. Ponudbe na ogl. odd. pod šifro »Platno«. 2609-7

Statve - mehanične
v vseh širinah, kupimo. Ponuditi z navedbo znamke in cene na ogl. odd. Jutra pod »Statve«. 2612-7

Prodam

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

Cenik
vrtnih in poljskih semen nudimo svojim odjemalcem za stonj. Sever & Komp., Ljubljana. 2481-6

Kompletno spalnico
žimnice (žima), zavese, luč, poceni prodam. Ogled od 10. do 11. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 2620-6

Francoski linguaphone kurz
za naprednejše učence, prodam. Obstoji iz 10 novih gram. plošč, izbranih francoskih pisateljev v prozi, poeziji, fabuli itd. Istotam se proda tudi Zeiss Ikon 16 m/m snemalni in projekcijski aparat. Vprašati Beethovnova 6, pritličje desno. 2615-6

Knjige

Ljubljanski in Dunajski zvon
tudi posamezne letnike, kupim. Ponudbe pod »Lj. zvon« na ogl. odd. Jutra. 2297-8

Hinko Sevar,
knjigarna, nasproti šentjakobske šole, proda celoten Kres, Dunajski in Ljubljanski zvon ter Dom in Svet. Kupuje vse vrste slovenskih knjig. 2463-8

Oblačila

Črn damski plašč
dobro ohranjen z mufom se proda. Naslov v ogl. odd. Jutra. 2590-13

Kapital

300 Lir posojila
prosi gospodična dobrega gospoda ali gospo proti garanciji. Naslov pod »Hvaležna« na ogl. odd. Jutra. 2600-16

Delnice TPD
kupimo. Navesti količino in ceno na ogl. odd. Jutra pod TPD. 2613-16

KUPUJTE edino pri naših OGLAŠEVALCIH!

Pohištvo

Moderno opravo
jedilnice s kavčom kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Jedilnica«. 2608-12

V najem

Prostore
za gostinski obrat vzamem v najem ali odkupim po možnosti z inventarjem in na prometni žili v mestu ali izven. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober plačnik«. 2221-17

Lokali

Suho skladišče,
ali lokal, manjše, iščem. Plačam dobro. Naslov v ogl. odd. Jutra. 2599-19

Stanovanja išče

Stanovanje,
eno, dvo ali trosobno v centru, iščeta zakonca brez otrok. Mirna, snažna in solidna stranka. Naslov pove ogl. odd. Jutra. 2573-21a

Posest

Prodam parcelo
blizu kolodvora Škofljica poleg državne ceste v izmeri 3500 kv. m. Cena 25 lir kv. m. Pripravno za industrijo. Naslov v ogl. odd. Jutra. 2393-20

Njivo
1.500 kv. m v Mostah, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Podgnojena«. 2617-20

Kmečko posestvo
večje, v bližini Ljubljane, se odda pod ugodnimi pogoji kmečki družini v najem. Ponudbe pod »Vestnost« na ogl. odd. Jutra. 2604-20

Sobo odda

Sobico
opremljeno, oddam boljšemu in mirnemu gospodu. Naslov na ogl. odd. Jutra. 2592-23

Prijazno sobo
lepo, oddam eni ali dvema osebama. Naslov na ogl. odd. Jutra. 2591-23

Samsko sobo
opremljeno, išče upokojenec. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nastop 1. marca«. 2619-23

Sobe išče

Malo sobico
eventuelno s posebnim vhodom v centru iščem. Naslov v ogl. odd. Jutra pod »Mala«. 2596-23a

Samsko sobo,
opremljeno, strogo separirano, v centrumu, iščem. Plačam več mesecev naprej. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Slovenec«. 2591-23a

Glasbila

Pianino
v brezhibnem stanju za učenje kupim. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen pianino«. 2220-26

Klavir
za spremljavo kupim. Ponudbe na Marta Pahor, Ulica 3. maja 11/I. 2603-26

Izgubljeno

Dva ključa
na verižici sta se v nedeljo popoldan izgubila od Krištofove cerkve do Bohoričeve ulice. Pošten najditelj se naproša, da jih proti nagradi izroči na ogl. odd. Jutra. 2598-28

Aktovko
sem izgubil od Einspielerjeve ulice do bežigrajske pošte. Najditelj naj jo odda proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 2597-28

Rjav muf
sem pozabila 15. t. m. ob pol 8. uri v Magistrovem avtobusu. Ker mi je predrag spomin, prav lepo prosim osebo, ki ga je shranila, da ga dostavi proti nagradi Bleiweisova 60/II., Mežan. 2605-28

Otroško snežko
sem izgubil na Bleiweisovi cesti od proge do Stadiona. Najditelja prosim, naj jo vrne v trgovini Kobilica August, Bleiweisova 36 proti nagradi. 2611-28

Pridelki

Zahtevajte pri Vašem trgovcu
»NAŠ ČAJ«
od Kmetijske družbe.
J-298-M-38

Filatelija

Znamke,
tudi zbirko ali partije, kupim. Ponudbe pod »Znamke« na ogl. odd. Jutra. 2298-39

✝

Dne 13. februarja t. l. je strta od žalosti in trpljenja sklenila svoji skrbni in nadvse neutrudljivi roki k poslednji vdani molitvi k Vsemogočnemu naša ljubljena, skrbna mama, soproga, sestra, tašča, babica in teta, gospa

Marija Seršen

roj. LIPOVEC

Pogreb blage pokojnice je bil dne 15. februarja t. l. v Vinici pri Varaždinu.

Maša zadušnica se bo brala dne 19. februarja t. l. ob 7. uri zjutraj v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani.

Ljubljana, dne 16. februarja 1943.

Žalujoči ostali

Zapustil nas je naš ljubljeni brat, stric in svak, gospod

HANS SEEMANN

po kratki in mučni bolezni, v 72. letu starosti.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 17. februarja t. l. ob 4. uri popoldne z žal — kapele sv. Jožefa — k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 15. februarja 1943.

Žalujoči ostali

FRANCE NOVŠAK: 8

Nemir srca

ROMAN

Župnik ga je z ljubeznivim smehljajem še enkrat premeril in ga povabil:

»No, pa se oglasite kako popoldne pri meni. Spila bova kozarec cvička.«

Rudolf se je priklonil in dejal raztreseno.

»Hvala za povabilo.«

Župnik je zginil v župnišče.

Kristina je po župnikovem odhodu molčala. Šla je ob Rudolfu nekam resno, kakor da je doživela nekaj posebnega.

»Zakaj tako molčite, Kristina?« jo je vprašal.

»Na župnikove besede mislim.«

Rudolf jo je natančno pogledal. Tako ljubka je bila v svoji zamišljenosti.

»Veste,« je povzela Kristina, »tega človeka daleč na okrog spoštujejo kot jasnovidca. Pravijo, da ve za usodo vsakega človeka, brž ko ga enkrat pogleda v oči. Jaz tega ne verjamem, vendar se me je čudno dojmilo vse, kar vam je povedal. Kako to, da vam je dejal, da morate vprašati srce za nasvet?«

Rudolf je vedel, da je njeno vprašanje docela žensko, to se pravi, da se nanaša na najnavadnejšo sentimalnost. Zato je dejal brez misli.

»Ne vem.«

»In vendar, ta človek nikdar ne govori praznih besed.«

»Morda jih res ne govori,« je tehtal Rudolf besede, »pa kako me more to brigati? Kristina, ne pozabite, da jaz ne dam nič na prerokbe. Sploh je v mene premalo fantasta, pesnika, mistika. Vse moje življenje je en sam račun, če verjamete ali ne.«

»Vsi moški samo računate,« je dejala užaljeno.

Nasmehnil se je in pozdravil mladega kosca, ki je prihajal po poti.

»Kako mislite to?«

Trudila se je, da bi mu vsilila svoje dokaze, dasi je končala šele drugi letnik učiteljišča.

»Moderni moški so postali domišljavi. Ne vem na kaj. Ženske si zaželijo le, kadar jih potrebujejo, drugače pa z njim nočejo biti enaki.«

»Saj ne morejo biti enaki. Mislim, da bi bile ženske prve, ki bi se pritožile proti temu,« je za spoznanje živahneje zatrdil.

Prišla sta s počasnimi koraki na konec vasi.

Od tu je bil lep pogled na žitno polje, ki ga je pravkar poljubilo sonce.

Prebujena vas je že delala, pričenjal se je dan novega življenja. O čudoviti ritem dela!

Rudolfov pogled je splaval tja do gozda in zamišljeno objel Martin dom. Kristine ni mnogo opazil, potopljen je bil v svoje misli, ki so že pletle nove načrte za bodočnost. Prav za prav je bil samo s telesom v sedanjosti.

Njegove sanje so bile: velika, sijajna bodočnost v velikem mestu.

Vaško življenje ga je opajalo le kratek čas, nato ga je jelo dolgočasiti.

Slika, ki bi mu bila mogla krajšati te prve velike počitnice, ko ni bilo nad njim nobenega gospodarja, pa je bila še zavita v mehak, svilen papir prvega srečanja. Rudolf je bil toliko star, da si ni domišljal posebnih uspehov od prvega srečanja. Bolj važno se mu je zdelo, da ugodne vtise prvega sestanka poveča z drugim, nekoliko že intimnejšim.

Ko si je skušal v teh mislih naslikati Martin obraz, se je spomnil njene izredne lepote in mehkoba se mu je polaščala srca. V redkih minutah nežnosti, ki jih je doživljal, se je moral dosti premagovati, da ni zapadel prehudim sanjarijam. Kljub vsemu je bil še zelo mlad.

Kristina je molče korakala kraj njega in ga sem in tja ošvrknila s pogledom. Vedela je, da mu misli blodijo okrog Marte in čutila se je zapostavljena. Sklenila je, da ga bo ob prvi priliki premotila. Kakor je bila mlada, je sedaj že vedela, v čem je Rudolfova moč. V njegovi hladni nepristopnosti, v njegovi ravnodušnosti do vseh čustvenih zaletov s katere koli strani. Kristina se je čudila in čimdalje bolj čutila, kako ravno ona ne more biti do njega ravnodušna. Že na veselici je čutila, da bo njen odpor takoj strt, vedela je, da bo njegova igračka, kadar se bi Rudolfu le zahotelo.

Všeč ji je bilo, da je tako naneslo, da je Rudolf stanoval ravno v šoli. Tako bi lahko izrabila priliko ter mu vsaj iz večje bližine lahko zre v oči.

Ni vedela, kaj je ljubezen.

Ni vedela, da se življenje vsakikrat rado poigra s človekom, če njegova duša preveč hrepeni.

Sicer pa tudi ni hotela vedeti. Njen veseli značaj ni hotel, ni mogel poznati skrbi. Tudi ljubezen se ji ni zdela stvar, zaradi katere bi se morala žalostiti. Bila je brez vseh predsodkov in vsako stvar si je že sama pri sebi vnaprej opravičila. Ravnala je mnogokrat brez pomisleka, trmasto in muhavo kakor dete in vedno ji je bilo iskreno žal, če je koga s tem razžalila ali kako drugače prizadela. Zato je bilo življenje z njo skoraj vedno prijetno, in malokdaj dolgočasno.

Rudolf se je naveličal tišine in je vprašal, ne da bi vedel, da je zadel v živo.

»Kaj ste zaljubljeni, Kristina, da tako molčite?«

Zmedla se je, se takoj spet znašla in odvrnila veselo.

»Seveda sem.«

»Sicer pa ni to pri takihle dekletih nič posebnega. Kje pa je tisti ideal, ki vam je odnesel srce?«

Kristina se je komaj premagovala, tako jo je zbodlo njegovo površno vprašanje.

»Daleč je moj ideal, Rudolf,« je odgovarjala počasi, da je lažje brzdala svojo nejevoljo nad njim.

Takoj je opazil, da se dekle pretvarja. Vendar pa mu je misel na Marto nekoliko hladila zanimanje za gojenko učiteljišča.

»Vsa stvar me zanima popolnoma tovariško, Kristina. Na mojo molčečnost se lahko zanesete,« je dejal skoraj posmehljivo.

Ni se ji ljubilo odgovoriti. Zazrla se je proti gozdu in pokazala na Martin dom.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Voličič — Vsi v Ljubljani